

Centar za mir, nenasilje i ljudska prava Osijek
Documenta - Centar za suočavanje s prošlošću
Građanski odbor za ljudska prava

PRAĆENJE SUĐENJA ZA RATNE ZLOČINE

IZVJEŠTAJ ZA
SIJEČANJ / SVIBANJ 2011. GODINE

Izvještaj uredili:
Mladen Stojanović i Katarina Kruhonja

Lipanj 2011. godine

*Izvještaj je pripremljen u sklopu projekta
"Praćenje suđenja za ratne zločine u procesu suočavanja s prošlošću"*

Izdavač:

Centar za mir, nenasilje i ljudska prava Osijek

Za izdavača:

Miljenko Šmit

Uredili:

Mladen Stojanović i Katarina Kruhonja

Oblikovanje i tisak:

Grafika, Osijek

Naklada:

100 primjeraka

Osijek, 2011.

ISSN 1847-0564

Dozvoljeno je prenošenje tekstova uz navođenje izvora.

Za organizacije:

Katarina Kruhonja, *Centar za mir nenasilje i ljudska prava Osijek*

Vesna Teršelič, *Documenta – Centar za suočavanje s prošlošću*

Zoran Pusić, *Građanski odbor za ljudska prava*

U pripremi tekstova sudjelovali:

Milena Čalić Jelić, Jelena Đokić Jović, Veselinka Kastratović, Maja Kovačević Bošković,

Marko Sjekavica i Vesna Teršelič

Projekt “Praćenje suđenja za ratne zločine u procesu suočavanja s prošlošću”

Projekt se provodi uz financijsku potporu

Europske unije

Veleposlanstva Kraljevine Nizozemske u Republici Hrvatskoj

Veleposlanstva Australije u Republici Hrvatskoj

Ureda OEES-a u Zagrebu

Ova publikacija je izdana uz financijsku potporu Europske unije. Sadržaj ovog izvještaja isključiva je odgovornost *Centra za mir, nenasilje i ljudska prava Osijek* i ne može se ni pod kojim okolnostima smatrati da odražava stav Europske unije.

SADRŽAJ

SAŽETAK	5
KLJUČNA ZAPAŽANJA	7
Politički i društveni kontekst u kojem se suđenja odvijaju	7
Slučaj Tihomira Purde – povod prosvjeda protivnika procesuiranja svih ratnih zločina / pokazatelj nužnosti suradnje među tužiteljstvima država u regiji	7
Reakcije na presudu MKSJ u predmetu Gotovina, Markač i Čermak	8
Uhićenje Ratka Mladića – bitan pomak ka ostvarivanju pravde za žrtve i dokidanju nekažnjivosti počinitelja najtežih zločina	9
Izmjene Sudskog poslovnika i Zakona o primjeni Statuta Međunarodnog kaznenog suda i progonu za kaznena djela protiv međunarodnog ratnog i humanitarnog prava	10
U pogledu nadležnosti sudova	10
U pogledu korištenja dokaza prikupljenih od MKSJ	11
Podaci o zločinima	12
Kaznena djela počinjena za vrijeme i nakon Vojno-redarstvene operacije „Oluja“	13
Predistrage	14
Istrage i optužnice	15
Praćene glavne rasprave	17
Praćene sjednice Vrhovnog suda Republike Hrvatske	19
Problem naknade nematerijalne štete zbog smrti bliske osobe i dalje nije riješen	20
Širenje mreže ureda za podršku žrtvama i svjedocima na sudovima	20
DODATAK BR. 1 - Udruženi zločinački pothvat ili “ the common purpose doctrine”, Jelena Đokić Jović i Marko Sjekavica	21
DODATAK BR. 2 - TABLIČNI PREGLED PRAĆENIH POSTUPAKA ZA RATNE ZLOČINE NA ŽUPANIJSKIM SUDOVIMA U REPUBLICI HRVATSKOJ U RAZDOBLJU SIJEČANJ – SVIBANJ 2011.	24
DODATAK BR. 3 - TABLIČNI PREGLED SJEDNICA VRHOVNOG SUDA REPUBLIKE HRVATSKE U PREDMETIMA RATNIH ZLOČINA U RAZDOBLJU SIJEČANJ – SVIBANJ 2011.	36

Centar za mir, nenasilje i ljudska prava Osijek
Documenta - Centar za suočavanje s prošlošću
Građanski odbor za ljudska prava

SAŽETAK

Razdoblje na koje se odnosi ovaj izvještaj obilježila je završna faza pristupnih pregovora Republike Hrvatske i Europske unije i zatvaranje poglavlja 23. o pravosuđu i temeljnim ljudskim pravima, u svjetlu čega je došlo i do određenih pomaka u odnosu na procesuiranje ratnih zločina.

Sinergija kritike nevladinih organizacija i preporuka Europske komisije pridonijela je donošenju izmjena i dopuna Zakona o primjeni Statuta Međunarodnog kaznenog suda (NN 55/2011) i izmjena i dopuna Sudskog poslovnika (NN 34/2011). Intencija zakonodavca je bila osigurati specijalizaciju sudskih vijeća koja će suditi u predmetima ratnih zločina (propisivanjem isključive nadležnosti četiri županijska suda u svim predmetima ratnih zločina koji tek trebaju započeti) i omogućiti da se u tim kaznenim postupcima kao dokazi koriste iskazi svjedoka prikupljeni od strane istražitelja Ureda tužitelja MKSJ-a, što je bilo onemogućeno interpretacijom VSRH u rješenju kojim je ukinuta osuđujuća presuda Županijskog suda u Požegi protiv opt. Damira Kufnera i drugih, za zločin počinjen u Marinom Selu. U predstojećem razdoblju za vidjeti je koliko će institucije biti predane implementaciji ovih pozitivnih promjena i do kojeg će konkretnog pomaka one dovesti u praksi.¹

Prvu polovicu 2011. godine obilježilo je i izricanje presude MKSJ-a protiv optuženih Ante Gotovine, Ivana Čermaka i Mladena Markača, koja je bitno utjecala na intenziviranje društvenog interesa za problematiku ratnih zločina, ali je izazvala dominantno negativne reakcije javnosti i političkog vodstva. Izostanak objektivnog izvještavanja o kaznenom postupku koji se vodio u Den Haagu, kao i nepristranog i stručnog interpretiranja presude od strane velike većine medija, dovelo je do brojnih negativnih reakcija javnosti i manifestacija etničke netrpeljivosti u društvenom i političkom kontekstu. Slične reakcije, doduše manjeg intenziteta, izazvalo je i uhićenje Tihomira Purde u Bosni i Hercegovini, koji je u fokus postavio pitanje suradnje tužiteljstava država u regiji.

Uhićenjem Ratka Mladića u Republici Srbiji i izručenjem MKSJ-u ostvaren je bitan pomak ka ostvarivanju pravde za žrtve i dokidanju nekažnjivosti najviše pozicioniranih osoba odgovornih za najteže oblike kršenja međunarodnog humanitarnog prava. Njegovo procesuiranje nesumnjivo će pridonijeti katarzi postkonfliktnih društava u regiji.

U promatranom razdoblju bilježimo trend povećanja broja kaznenih postupaka za ratne zločine koji se vode protiv pripadnika hrvatskih postrojbi te ponovni trend povećanja broja suđenja koja se provode u odsutnosti optuženika.

S obzirom na cjelinu okolosti uočenih promatranjem svih postupaka za ratne zločine koji se vode u Republici Hrvatskoj, kao i praćenje ostalih tendencija vezanih za procesuiranje ratnih zločina i suočavanje s prošloću, smatramo potrebnim:

- U slučajevima u kojima su sudovi pogrešno primijenili Zakon o oprostima na kaznena djela ubojstva za koja postoji sumnja da se radilo o ratnim zločinima (primjerice, slučaj usmrćivanja Damjana Žilića od strane četvorice pripadnika HV-a na odlagalištu otpada Jakuševac u Zagrebu), potrebno je omogućiti vođenje novih kaznenih postupaka.
- Dodatnim izmjenama Zakona o primjeni Statuta MKS-a omogućiti da se suci županijskih sudova koji više nemaju stvarnu nadležnost u ovim predmetima, a koji su se dosadašnjim iskustvom i brojem potvrđenih presuda od strane VSRH istaknuli u suđenjima u predmetima ratnih zločina, rasporede na pred-

¹ Nakon što su izmjene u svibnju 2011. stupile na snagu, Vijeće za ratne zločine Županijskog suda u Osijeku u ponovljenom postupku za zločin u Marinom Selu odbilo je koristiti kao dokaze iskaze svjedoka koje su uzeli istražitelji Tužiteljstva MKSJ, smatrajući da ih je VSRH u istome postupku ranije već ocijenio nezakonitima.

mete ratnih zločina na četiri „specijalizirana“ županijska suda. Također je potrebno u sastav vijeća VSRH, kada u drugom stupnju provodi raspravu u predmetima ratnih zločina, suce porotnike zamijeniti sucima profesionalcima, kao i regulirati mjesnu nadležnost četiri županijska suda, što do sada nije učinjeno.

- Vlada Republike Hrvatske treba žurno donijeti odluku kojom se Republika Hrvatska odriče naplate parničnih troškova od svih tužitelja koji nisu uspjeli sa zahtjevima za naknadom štete zbog smrti bliske osobe. Potrebno je donijeti nacionalni program i zakon kojim bi se naknada štete zbog usmrćenja bliske osobe uredila u skladu s Temeljnim načelima i smjernicama o pravu na pravni lijek i reparaciju za žrtve teških kršenja međunarodnih ljudskih prava i ozbiljnih povreda međunarodnog humanitarnog prava UN-a.

U cilju poticanja provođenja učinkovitih reformskih procesa u Republici Hrvatskoj, između ostalog i napretka u procesuiranju ratnih zločina, u skupini od petnaestak hrvatskih organizacija civilnog društva zagovaramo daljnje praćenje reformi vezanih uz Poglavlje 23, kako u razdoblju do ulaska Republike Hrvatske u EU, tako i kasnije tijekom najmanje prve tri godine hrvatskog članstva u EU. Praćenje reformskih procesa treba biti precizirano u Ugovoru o pristupanju Republike Hrvatske EU.

KLJUČNA ZAPAŽANJA

Politički i društveni kontekst u kojem se suđenja odvijaju

Prva polovina 2011. godine obilježena je raspravama o spremnosti Republike Hrvatske za zatvaranje *Poglavlja 23.* - „*Pravosuđe i temeljna prava*“ i cjelokupnih pregovora o pristupanju Republike Hrvatske u Europsku uniju.²

Bitan segment o kojemu je ovisila ocjena spremnosti Republike Hrvatske za zatvaranje *Poglavlja 23.* je i kvalitativan napredak u procesuiranju ratnih zločina, kao i provođenje istraga i procesuiranje brojnih do sada neprocesuiranih zločina, u kojima su počinitelji za sada nepoznati.

No u navedenom je razdoblju, potaknuta postupcima protiv nekih pripadnika hrvatskih postrojbi ili spominjanjem pojedinih osoba u kontekstu eventualne odgovornosti za počinjene zločine, u društvu stvarana klima koja ne pridonosi efikasnom i nepristranom procesuiranju počinitelja svih ratnih zločina.

Slučaj Tihomira Purde i prvostupanjska presuda Međunarodnog kaznenog suda za bivšu Jugoslaviju (MKSJ) u predmetu Gotovina, Markač i Čermak potaknuli su stvaranje ozračja „nekažnjivosti vlastitih zločina“ i podrivanje teško ostvarenog napretka u procesuiranju ratnih zločina. Zbog nezadovoljstva haaškom presudom u javnosti je znatno poraslo i anti-europsko raspoloženje.

Tijekom prve polovine 2011. organizirani su brojni prosvjedi, na kojima je od aktualne vlasti i pravosudnih tijela zahtijevan prestanak kaznenih progona za ratne zločine okrivljenih pripadnika hrvatskih postrojbi, prekid suradnje s pravosudnim tijelima Republike Srbije i prekid suradnje s MKSJ.

Javno su prozivane organizacije civilnog društva koje su iznijele podatke o stradavanjima civila tijekom i nakon Vojno-redarstvene operacije „Oluja“.

Izješće Amnesty Internationala, u kojemu je Vladimir Šeks, sadašnji potpredsjednik Hrvatskog sabora, spomenut u kontekstu moguće odgovornosti za stradavanja civila srpske nacionalnosti na području istočne Slavonije tijekom 1991. godine, izazvalo je burne reakcije, kako navedenog Vladimira Šeksa, tako i protivnika istraživanja i procesuiranja svih ratnih zločina.³

Sve navedeno ukazuje da su društvene reakcije na procesuiranje pripadnika hrvatskih postrojbi još uvijek vrlo snažne i da u trenucima poput uhićenja ili izricanja presuda izostaje potpora za suđenje svim počiniteljima zločina, inače iskazana na principijelnoj razini u istraživanjima javnog mnijenja.⁴

Slučaj Tihomira Purde – povod prosvjeda protivnika procesuiranja svih ratnih zločina / pokazatelj nužnosti suradnje među tužiteljstvima država u regiji

Slučaj Tihomira Purde, uhićenog početkom siječnja na graničnom prijelazu između Republike Hrvatske i Bosne i Hercegovine i zadržanog u ekstradicijskom pritvoru u BiH, koga su pravosudna tijela Republike

² Dana 10. lipnja 2011. priopćeno je da je Europska komisija Vijeću Europske unije predložila zatvaranje preostala četiri poglavlja u pregovorima s Hrvatskom. Dana 30. lipnja 2011. zatvorena su posljednja četiri poglavlja i završeni su pristupni pregovori Hrvatske s EU-om.

³ U veljači 2011. Županijsko državno odvjetništvo u Osijeku priopćilo je da nakon provedenih izvida te prikupljanja podataka ne postoji osnova za sumnju kako postoji kaznena odgovornost Vladimira Šeksa za stradavanja civilnih osoba srpske nacionalnosti na području istočne Slavonije tijekom 1991. godine.

⁴ Prema istraživanju javnog mnijenja provedenog 2006., kao i u recentnijim istraživanjima, 61% ispitanih smatra da bi sve počinitelje ratnih zločina trebalo kazniti - objavljeno u publikaciji Kardov K., Lalić D., Teršelič V.: Suočavanje s prošlošću u Hrvatskoj; stavovi i mišljenja aktera i javnosti u poraču, Zagreb, Documenta, 2010.

Srbije teretila za počinjenje ratnog zločina nad pripadnicima JNA u Vukovaru u studenom 1991. godine, potaknuo je pitanje broja osoba koje se u Srbiji sumnjiče za ratne zločine,⁵ a u dijelu javnosti i pitanje opravdanosti suradnje među pravosudnim tijelima država u regiji.

Nakon uhićenja i zadržavanja u ekstradicijskom pritvoru, Tihomir Purda je u nazočnosti zamjenika tužioca za ratne zločine Republike Srbije i istražnog suca Višeg suda iz Beograda ispitan od strane istražnog suca Suda BiH, a preostala dvojica osumnjičenika u istome predmetu (Danko Maslov i Petar Janjić – Tromblon), u nazočnosti istih osoba, ispitan su od strane suca Županijskog suda u Zagrebu. Potom je, 3. ožujka, Tužilaštvo za ratne zločine Republike Srbije donijelo odluku o odustajanju od kaznenog progona protiv Tihomira Purde, Danka Maslova i Petra Janjića.

Nažalost, neke od brojnih braniteljskih udruga i pojedinci (među njima i Željko Sačić, protiv koga se vodi istraga za ratni zločin) iskoristili su ovaj slučaj i organizirali brojne prosvjede. Na njima su od aktualne vlasti i pravosudnih tijela zahtijevali prestanak kaznenih progona za zločine okrivljenih pripadnika hrvatskih postrojbi i prekid suradnje s pravosudnim tijelima Republike Srbije. Zbog zakašnjele revizije sudskih postupaka koji su 90-ih godina započeti na vojnim sudovima u Srbiji, na prosvjedima, ali i u široj javnosti, potaknuto je i pitanje svrhe regionalne suradnje među tužiteljstvima u regiji.⁶

Suprotno stavovima protivnika suradnje pravosudnih tijela država u regiji, mišljenja smo da bi slučaj Purda zapravo trebao biti dodatni poticaj za intenziviranjem suradnje kako bi se otklonila mogućnost pritvaranja osoba (okrivljenih ili osuđenih) protiv kojih zapravo ne postoje dokazi da su počinitelji, a okrivljeni su ili osuđeni u postupcima u kojima nisu poštovani standardi neovisnosti i nepristranosti. Istovremeno, nastala situacija trebala bi biti dodatni poticaj kako bi se razmjenom dokaza pridonijelo efikasnom progону stvarnih počinitelja, nužnim kako bi proces suočavanja s prošlošću i istraživanje i procesuiranje ratnih zločina bili efikasan mehanizam prevencije budućeg nasilja i zločina u Hrvatskoj, kao i u ostalim državama nastalim raspadom bivše Jugoslavije.

Reakcije na presudu MKSJ u predmetu Gotovina, Markač i Čermak

Prvostupanjska presuda kojom su pred MKSJ optuženi generali Ante Gotovina i Mladen Markač 15. travnja proglašeni krivima i osuđeni na 24, odnosno 18 godina zatvora, a Ivan Čermak oslobođen optužbe, u Republici Hrvatskoj izazvala je gotovo opću konsternaciju.⁷ Većina medija, kako elektronskih (u čemu je jednu od glavnih uloga odigrala javna televizija), tako i tiskanih, tek su sporadično, vrlo često i pristrano izvještavali sa sudskog postupka te su najavljivali oslobađajuću presudu. Time su pridonijeli eskalaciji u znatnom dijelu hrvatskog društva očito duboko ukorijenjenog stava o negiranju/opravljanju zločina počinjenih od „naše strane“.

Presuda kojom su Ante Gotovina i Mladen Markač proglašeni krivima da su zajedno s tadašnjim hrvatskim političkim vrhom (ponajprije predsjednikom Republike Franjom Tuđmanom i ministrom obrane Gojkom Šuškom) sudjelovali u udruženom zločinačkom pothvatu s ciljem trajnog protjerivanja srpskog stanovništva s područja tzv. Republike Srpske Krajine, izazvala je i negativne reakcije najviših političkih vlasti. Takvim neodgovornim ponašanjem se povlačivalo, ali i poticalo, stajalište javnosti o MKSJ kao političkom sudu, čiji je rad uperen protiv Republike Hrvatske.

⁵ Između ministarstava pravosuđa Hrvatske i Srbije u srpnju 2010. razmijenjeni su popisi osoba koje su pod istragom, optužene su ili osuđene za ratne zločine. Tada je Ministarstvu pravde Republike Srbije dostavljen popis 1543 osobe koje su u Hrvatskoj osuđene (538), optužene (563) ili se protiv njih vodi istraga (433) zbog kaznenih djela ratnih zločina. Istovremeno je Ministarstvu pravosuđa RH dostavljen popis 40 osoba koje su u Srbiji osumnjičene za počinjenje ratnih zločina. Na navedenom popisu uglavnom su se nalazile osobe iz tzv. Republike Srpske Krajine, a ime Tihomira Purde nije se nalazilo na njemu. Nakon Purdina uhićenja dostavljen je popis još 33 osobe, no u odnosu na većinu kazneni postupak već je bio obustavljen.

⁶ Slične revizije u predmetima ratnih zločina radila su i državna odvjetništva u Republici Hrvatskoj. Od 2001. godine državna su odvjetništva u više navrata preispitivala predmete u kojima su brojne osobe, mahom pripadnici srpskih postrojbi, okrivljene, optužene ili osuđene za počinjenje ratnih zločina.

⁷ S obzirom da Tužiteljstvo MKSJ do isteka roka nije najavilo žalbu na prvostupanjsku presudu, oslobađajuća presuda u odnosu na Ivana Čermaka postala je pravomoćna.

Pogrešnim interpretacijama te jasno izraženim negativnim stavovima prema presudi, u kojima se navodilo „da je prvostupanijsko vijeće utvrdilo da je Hrvatska sudjelovala u udruženom zločinačkom pothvatu, to je za Vladu RH neprihvatljivo“ (predsjednica Vlade Republike Hrvatske Jadranka Kosor), da je „formulacija o „udruženom zločinačkom pothvatu“ neutemeljena i teška uvreda hrvatskom narodu, kao i pravdi uopće“ (Hrvatska biskupska konferencija), poticano je nepovjerenje prema MKSJ – instituciji koja je, gledajući njezin rad u cjelini, odigrala ključnu ulogu u nepristranom procesuiranju ratnih zločina počinjenih na prostoru bivše Jugoslavije, procesuirala (bar dio) za ratne zločine odgovornih osoba iz vrha političkih i vojnih vlasti sukobljenih strana, i time dala velik doprinos miru i oporavku društava devastiranih ratnim sukobima. Neočekivane su bile, iako nešto umjerenije, ocjene predsjednika Republike Hrvatske Ive Josipovića („presude MKSJ ćemo poštovati, ali im se ne moramo diviti“). Dovodene su u pitanje i pravno utemeljene radnje bivšeg predsjednika Stjepana Mesića u suradnji s Haaškim sudom. Vlada je najavila, pa tek naknadno povukla, istragu o dostavljanju dokaznih materijala Haaškom sudu.⁸

Obrazloženja da zajednički zločinački pothvat ne predstavlja odgovornost države, nego poseban oblik individualne kaznene odgovornosti, da je zločinačkom proglašena odluka državnog političkog i vojnog vrha da etnički očisti prostor tzv. Republike Srpske Krajine od srpskog stanovništva, ali ne i legitimna odluka hrvatskih vlasti da vojnom silom uguši pobunu srpskog stanovništva u tzv. RSK i povrati kontrolu nad svojim teritorijem, nisu pronalazila medijski prostor i dopirala do šire javnosti.⁹ Naprotiv, izjave potpore i suosjećanja s osuđenim generalima u potpunosti su potisnule informiranje javnosti o razmjerima zločina (ubojstava, nečovječnog postupanja, pljačkanja i uništavanja imovine) te masovnog egzodusa srpskog stanovništva. Izostalo je suosjećanje i pijetet prema žrtvama počinjenog zločina.

Uhićenje Ratka Mladića - bitan pomak ka ostvarivanju pravde za žrtve i dokidanju nekažnjivosti počinitelja najtežih zločina

Ratko Mladić, bivši zapovjednik Kninskog korpusa JNA i bivši zapovjednik Vojske Republike Srpske, optužen pred MKSJ da je u razdoblju od 1992. do 1995. godine sudjelovao u udruženim zločinačkim pothvatima s ciljem eliminiranja ili nasilnog i trajnog uklanjanja bosanskih Muslimana i Hrvata s velikih dijelova područja BiH, zločinima nad civilnim stanovništvom Sarajeva, uzimanju osoblja UN za taoce u svibnju i lipnju 1995. godine i genocidu u Srebrenici u srpnju iste godine, uhićen je u Republici Srbiji krajem svibnja ove godine i izručen MKSJ-u.

No nakon njegovog uhićenja u hrvatskoj javnosti postavljalo se i pitanje neoptuživanja Ratka Mladića od strane Tužiteljstva MKSJ za zločine počinjene na području Republike Hrvatske.¹⁰

Smatramo da uhićenje Ratka Mladića predstavlja bitan korak prema ostvarivanju pravde za žrtve i dokidanju nekažnjivosti počinitelja najtežih zločina. Njegovo procesuiranje pred MKSJ, kao i, nadamo se, uhićenje posljednjeg haaškog bjegunca Gorana Hadžića, moglo bi utjecati na promjenu negativnog stava dijela javnosti prema radu MKSJ. Tome bi zasigurno pridonijelo i proširenje optužnice protiv Ratka Mladića za zločine po-

⁸ Podnoseći 6. lipnja 2011. izvješće Vijeću sigurnosti Ujedinjenih naroda, glavni tužitelj MKSJ Serge Brammertz izjavio je da „nažalost, nakon izricanja presude, najviši državni dužnosnici nisu objektivno komentirali ishod ovog sudskog postupka“.

⁹ Više o udruženom zločinačkom pothvatu u dodatku br. 1: *Udruženi zločinački pothvat ili «the common purpose doctrine», Jelena Dokić Jović i Marko Sjekavica.*

¹⁰ Za zločine počinjene u Republici Hrvatskoj Ratka Mladića u odsutnosti su procesuirala (u jednom predmetu i osudila) pravosudna tijela RH:

- za napade na selo Kijevo, područja općina Sinj, Vrlika, sela Maljkovo, Potravlje, Šatrić i Dabar, područje Šibenika, Županijski sud u Šibeniku proglasio je Ratka Mladića krivim te osudio na kaznu zatvora u trajanju od 20 godina;
- pred Županijskim sudom u Splitu podignuta je optužnica zbog planiranja i organiziranja rušenja brane i hidroelektrane Peruća;
- u tijeku je istraga zbog napada na civilne i druge objekte u gradu Zadru, napada na Donji Zemunik, Zadar, Posedarje, Slivnicu Donju i Gornju, Pridragu, Rupalj, Galovac, Kali na otoku Ugljanu;
- u tijeku je istraga zbog zapovijedi za raketiranje Požege.

Prema priopćenju DORH-a, sredinom 2003. godine Uredu tužiteljstva MKSJ dostavljene su preslike navedenih predmeta.

činjene na području Republike Hrvatske, no prema najavama glavnog haškog tužitelja Sergeja Brammertza, optužnica u tom pravcu ipak neće biti proširena. Radi informiranja javnosti, posebice žrtava, smatramo potrebnim da Tužiteljstvo MKSJ obrazloži zbog čega Ratku Mladiću neće biti stavljeni na teret zločini počinjeni na području Republike Hrvatske.

Izmjene Sudskog poslovnika i Zakona o primjeni Statuta Međunarodnog kaznenog suda i progonu za kaznena djela protiv međunarodnog ratnog i humanitarnog prava

U kontekstu višegodišnjeg zalaganja za povećanje učinkovitosti procesuiranja ratnih zločina u veljači 2011., zajedno s drugim organizacijama civilnoga društva,¹¹ zatražili smo izmjene *Zakona o primjeni Statuta Međunarodnog kaznenog suda i progona za kaznena djela protiv međunarodnog ratnog i humanitarnog prava* – u pogledu nadležnosti sudova i državnih odvjetništava i u pogledu mogućnosti korištenja dokaza prikupljenih od MKSJ. Nakon našeg višegodišnjeg zagovaranja, ali i preporuka Europske komisije, navedeni zakon je izmijenjen.

U pogledu nadležnosti sudova

Više godina upozoravali smo na problem disperziranosti suđenja za ratne zločine na velikom broju županijskih sudova u Republici Hrvatskoj.¹² Isticali smo potrebu da se izmjenama *Zakona o primjeni Statuta MKS* propiše isključiva (a ne fakultativna) nadležnost županijskih sudova u četiri najveća grada (Zagrebu, Splitu, Rijeci i Osijeku) u suđenjima u ovoj vrsti predmeta. Kao alternativu propisivanju isključive nadležnosti navedena četiri suda, predlagali smo ustrojavanje jednog suda specijaliziranog isključivo za postupanje u predmetima ratnih zločina.

Isticali smo da bi koncentracija suđenja na četiri suda (ili jednom specijaliziranom) pridonijela daljnjem stručnom usavršavanju (specijalizaciji) sudaca u ovoj vrsti predmeta te da bi mogućnost negativnih utjecaja na sudski postupak u lokalnim sredinama na taj način bila eliminirana.

Nakon višegodišnjih osporavanja potreba za propisivanjem isključive nadležnosti četiri suda, tijela izvršne i zakonodavne vlasti tijekom prve polovine 2011. godine, prvenstveno zbog preporuke Europske komisije i potreba ispunjavanja mjerila za zatvaranje *Poglavlja 23. - Pravosuđe i temeljna prava*, poduzela su korake u tom pravcu.

U ožujku 2011. godine Ministarstvo pravosuđa izmijenilo je Sudski poslovnik. *Izmjenama i dopunama Sudskog poslovnika (NN 34/2011)* naloženo je osnivanje posebnih odjela za ratne zločine na županijskim sudovima u Osijeku, Rijeci, Splitu i Zagrebu. Time nije propisana isključiva nadležnost navedenih županijskih sudova za suđenja u ovoj vrsti predmeta, no ubrzo je predložena i usvojena izmjena zakona kojim je regulirana nadležnost sudova.

Naime, Vlada Republike Hrvatske 14. travnja 2011. podnijela je *Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o primjeni Statuta MKS. Hrvatski sabor donio je Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o primjeni Statuta MKS 6. svibnja 2011. godine.*¹³ Navedenim *Zakonom* za vođenje kaznenih postupaka za kaznena djela ratnih zločina propisana je isključiva nadležnost županijskih sudova u Osijeku, Rijeci, Splitu i Zagrebu u svim „novim“ predmetima (predmetima u kojima kazneni postupak tek treba započeti). Predmeti u kojima su kazneni postupci ranije započeli bit će dovršeni na sudovima na kojima su postupci i započeli (nadležni po

¹¹ 15 organizacija civilnog društva uputile su EU zajednički dokument pod naslovom *Zajedničko mišljenje hrvatskih organizacija civilnog društva o spremnosti Republike Hrvatske na zatvaranje pregovora u 23. poglavlju – Pravosuđe i temeljna ljudska prava*, Zagreb, 16. veljače 2011.

¹² Suđenja su se proteklih godina odvijala na 15-ak županijskih sudova.

¹³ Objavljen u Narodnim novinama broj 55, 18. svibnja 2011.

Zakonu o kaznenom postupku), no u tim slučajevima predsjednik VSRH, na obrazloženi prijedlog Glavnog državnog odvjetnika, može odobriti da se vođenje postupka premjesti na jedan od četiri suda.

Sukladno ranije navedenim izmjenama *Sudskog poslovnika*, na županijskim sudovima u Zagrebu, Osijeku, Rijeci i Splitu osnovani su odjeli za ratne zločine u koje je raspoređeno ukupno 16 istražnih i 38 raspravnih sudaca.¹⁴

No mišljenja smo da bi osim sudaca navedenih sudova, u raspravna vijeća bilo svrhovito rasporediti i suce drugih županijskih sudova, koji su se dosadašnjim iskustvom i brojem potvrđenih presuda od strane VSRH istaknuli u suđenjima u predmetima ratnih zločina.

Iako smo isticali potrebu da se *Zakon o primjeni Statuta MKS* dopuni odredbom kojom bi se propisao sastav vijeća VSRH kada kao drugostupanjski sudi na raspravi, na način da se iz sastava vijeća isključi sudjelovanje sudaca porotnika te da članovi vijeća budu isključivo suci VSRH, do takvih izmjena nije došlo.

Također, iako smo isticali potrebu da se izmjenama *Zakona* propiše i isključiva nadležnost županijskih državnih odvjetništava u Zagrebu, Splitu, Rijeci i Osijeku (ili, eventualno, da se ustroji jedno državno odvjetništvo nadležno isključivo za postupanje u predmetima ratnih zločina), čime bi se pridonijelo stvaranju/jačanju specijaliziranih timova državnih odvjetništava, kao i lakšoj razmjeni informacija o zločinima i učinkovitijoj regionalnoj suradnji u progonu počinitelja, izmjena u ovome smjeru nije bilo.

Ipak, u županijskim državnim odvjetništvima u Zagrebu, Osijeku, Rijeci i Splitu osnovani su specijalizirani odjeli za ratne zločine, u koje je moguće upućivati na rad i zamjenike iz drugih županijskih državnih odvjetništava.

Pored navedenog, izmjenama *Zakona o primjeni Statuta MKS* nije propisana mjesna nadležnost četiri županijska suda.

U pogledu korištenja dokaza prikupljenih od MKSJ

S obzirom da prema stavu Vijeća VSRH izraženom u predmetu opt. Damira Kufnera i dr. (zločin u Marinom Selu), iskaze svjedoka uzetih od strane istražitelja Tužiteljstva MKSJ nije bilo moguće koristiti kao dokaze u kaznenim postupcima pred domaćim sudovima, ukazivali smo na uočeni problem.

Naime, u navedenom predmetu rješenjem Vrhovnog suda Republike Hrvatske u ožujku 2010. ukinuta je prvostupanjska presuda Županijskog suda u Požegi kojom su Damir Kufner i ostali optuženici proglašeni krivima. Vijeće VSRH smatralo je da je prvostupanjska presuda utemeljena na nezakonitim dokazima — iskazima preživjelih žrtava danim istražiteljima MKSJ. Vijeće je ocijenilo da se, prema čl. 28. *Zakona o primjeni Statuta MKS*, dokazi koje su prikupila tijela MKS (odnosno MKSJ) mogu koristiti u kaznenom postupku u Republici Hrvatskoj jedino u predmetima koji su, nakon pravomoćnosti optužnica podignutih pred MKS(J), ustupljeni pravosudnim tijelima Republike Hrvatske.¹⁵

S obzirom da su istražitelji MKSJ proveli brojne istrage nakon kojih Tužiteljstvo MKSJ nije podiglo optužnice, jer položaj potencijalnih optuženika nije bio na razini za koju je MKSJ nadležan, te da su neki takvi predmeti predani pravosuđu Republike Hrvatske, uočeno je da nemogućnost korištenja navedenih iskaza smanjuje mogućnost procesuiranja počinitelja brojnih zločina.

Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o primjeni Statuta MKS izmijenjen je čl. 28. *Zakona o primjeni Statuta MKS*. Izmjenama je propisano da se dokazi koje su prikupila tijela MKS(J) mogu koristiti u kazne-

¹⁴ Podaci pribavljeni od županijskih sudova u Zagrebu, Splitu, Rijeci i Osijeku.

¹⁵ Predmet optuženih Rahima Ademija i Mirka Norca jedini je predmet ustupljen Republici Hrvatskoj nakon podizanja optužnice pred MKSJ.

nom postupku u Republici Hrvatskoj pod uvjetima da su ti dokazi izvedeni na način predviđen Statutom i Pravilima o postupku i dokazima MKS(J) i da se mogu koristiti pred tim sudom.

Cilj ove izmjene trebalo je biti otklanjanje mogućnosti različitih interpretacija zakona u pogledu (ne)mogućnosti korištenja navedenih dokaza. No nakon što su izmjene stupile na snagu, Vijeće za ratne zločine Županijskog suda u Osijeku u ponovljenom postupku za zločin u Marinom Selu odbilo je koristiti iskaze svjedoka koje su uzeli istražitelji Tužiteljstva MKSJ, smatrajući da ih je VSRH u istome postupku ranije već ocijenio nezakonitima.¹⁶

Podaci o zločinima

Tijekom 2011. godine Državno odvjetništvo Republike Hrvatske u nekoliko navrata je iznijelo podatke o kaznenim prijavama te procesuiranim i neprocesuiranim predmetima ratnih zločina.¹⁷

Podatke o postupanju u predmetima ratnih zločina 12. svibnja 2011. u *Izvješću o ispunjavanju obveza iz Poglavlja 23. – Pravosuđe i temeljna prava* iznijela je i Vlada Republike Hrvatske.

Podatke, koji se uglavnom odnose na stanje s danom 31. prosinca 2010., navodimo u nastavku.

Prema *Izvješću* Vlade Republike Hrvatske, baza podataka ratnih zločina DORH-a sadrži podatke o ukupno 490 poznatih ratnih zločina (sadrže jedan ili više slučajeva koji su logički, geografski i vremenski spojeni, a uglavnom uključuju veći broj počinitelja i žrtava). Od navedenog broja (490) 179 zločina još uvijek nije procesuirano.¹⁸ Za razliku od navedenog broja neprocesuiranih zločina, u *Podacima o prijavama, procesuiranim slučajevima i žrtvama kaznenih djela ratnih zločina i postupcima u vezi kaznenih djela za vrijeme i nakon operativne akcije „Oluja“*, DORH navodi da se u upisnicima državnih odvjetništava vodi 546 predmeta ratnih zločina u kojima počinitelji ili nalogodavci nisu otkriveni.

Od 490 poznatih ratnih zločina, 393 (80%) počinili su pripadnici Jugoslavenske narodne armije ili formacija tzv. SAO Krajine, 86 (18%) pripadnici Hrvatske vojske ili policije, dva (manje od 1%) članovi tzv. Narodne obrane Autonomne pokrajine zapadna Bosna, i sedam (1,4%) pripadnici za sada neidentificiranih postrojbi.

Od 1991. godine podneseno je preko 6000 prijava protiv poznatih osoba za ratne zločine. Dio prijava je odbačen, a kod dijela prijava, s obzirom da se zapravo radilo o kaznenim djelima u vezi oružane pobune, na prijavljene osobe primijenjen je oprost.¹⁹

Do kraja 2010. godine kazneni postupci za ratni zločin pokrenuti su protiv 3655 osoba, od toga protiv 95 pripadnika hrvatskih postrojbi.

Nakon provedenih istraga postupci su obustavljeni u odnosu na 1406 okrivljenika, od toga 10 pripadnika hrvatskih postrojbi.

Istrage su u tijeku protiv 373 osobe, od toga 15 pripadnika hrvatskih postrojbi.

¹⁶ Dana 13. lipnja 2011. objavljena je presuda. Za razliku od presude u prvome prvostupanjskom postupku, kada su sva šestorica optuženika proglašena krivima, u ponovljenom prvostupanjskom postupku osuđena su dvojica optuženika, na 15 odnosno 12 godina zatvora, trojica optuženika oslobođena su optužbe, dok je u odnosu na jednoga optužba odbijena.

¹⁷ *Postupanje u predmetima ratnih zločina*, Davorka Radalj, zamjenica u Odsjeku za ratne zločine Državnog odvjetništva Republike Hrvatske;

Podaci o prijavama, procesuiranim slučajevima i žrtvama kaznenih djela ratnih zločina i postupcima u vezi kaznenih djela za vrijeme i nakon operativne akcije „Oluja“, Državno odvjetništvo Republike Hrvatske, Zagreb, 26. travnja 2011.

¹⁸ Pod procesuiranim se podrazumijevaju slučajevi u kojima je pokrenut kazneni postupak (pokrenuta istraga), neovisno o tome je li kasnije podignuta optužnica ili donesena presuda.

¹⁹ Prema podacima DORH-a, za kaznena djela u vezi oružane pobune prijavljeno je i zatim je pokrenut kazneni postupak protiv 21.641 osobe, koje su kasnije obuhvaćene oprostom.

Optuženo je 1878 osoba (71 pripadnik hrvatskih postrojbi). Od toga su 563 osobe pravomoćno osuđene (28 pripadnika hrvatskih postrojbi²⁰), u odnosu na 596 osoba presude još nisu donesene (33 pripadnika hrvatskih postrojbi), dok je 719 osoba (11 pripadnika hrvatskih postrojbi) odlukama suda oslobođeno ili su postupci završeni odbijajućim presudama ili rješenjima o obustavi postupaka.

Prema podacima DORH-a, od 563 pravomoćno osuđene osobe 366 osuđeno ih je u odsutnosti.²¹

Kaznena djela počinjena za vrijeme i nakon Vojno-redarstvene operacije „Oluja“

Nakon presude MKSJ u predmetu Gotovina, Markač i Čermak, u javnosti su publicirani podaci o zločinima počinjenima u tijeku i nakon Vojno-redarstvene operacije „Oluja“.

Prema podacima koje je izdalo **Državno odvjetništvo Republike Hrvatske**, u vezi kaznenih djela počinjenih za vrijeme i neposredno nakon „Oluje“ podneseno je 6390 prijava protiv poznatih i nepoznatih počinitelja. Većinom se radilo o kaznenim djelima protiv imovine, ugrožavanja sigurnosti (paleži), ubojstava i u manjoj mjeri ratnih zločina. Prijavljeno je 4128 poznatih počinitelja, od kojih je 3728 procesuirano. Osuđeno je 2380 osoba. Evidentirane su 2262 prijave za koje počinitelji još nisu otkriveni.

Od ukupnog broja (6390) prijava 27 su registrirane kao ratni zločini. No za počinjenje ratnog zločina tijekom ili nakon „Oluje“ do danas nitko nije osuđen. Naime, u 24 prijavljena ratna zločina, izvršenjem kojih je usmrćeno 156 osoba, počinitelji su za sada nepoznati. Zbog usmrćenja 11 osoba, u tri je predmeta procesuirano 10 pripadnika hrvatskih postrojbi. Od toga su postupci protiv 8 osoba u tijeku, dok su protiv dvije osobe obustavljeni.²²

²⁰ Prateći postupke za ratne zločine zabilježili smo 9 kaznenih predmeta u kojima je pravomoćno osuđeno 28 pripadnika hrvatskih postrojbi:

- za zločin u Čepinu Fred Marguš na 15 godina i Tomislav Dilber na 3 godine zatvora,
- za zločin u Letovaniću Ivica Kosturin i Damir Vrban na po 7 godina svaki,
- za zločin u šumi Brezovica Ivica Mirić na 9 godina,
- za zločin u Osijeku Branimir Glavaš na 8 godina, Ivica Krnjak na 7 godina, Gordana Getoš Magdić na 5 godina, Dino Kontić na 3 godine i 6 mjeseci, Tihomir Valentić na 4 godine i 6 mjeseci i Zdravko Dragić na 3 godine i 6 mjeseci,
- za zločin u Vojno-istražnom centru „Lora“ Tomislav Duić u odsutnosti na 8 godina, Tonči Vrkić na 8 godina, Davor Banić na 7 godina, Miljenko Bajić u odsutnosti na 6 godina, Josip Bikić na 4 godine, Emilio Bungur u odsutnosti na 6 godina, Ante Gudić na 6 godina i Anđelko Botić na 6 godina,
- za zločin u Cerni Tomislav Madi na 15 godina, Mario Jurić na 12 godina, Zoran Poštić na 7 godina, Davor Lazić na 7 godina i Mijo Starčević na 8 godina,
- za zločin u Paulin Dvoru Nikola Ivanković na 14 godina,
- za zločin u Gospiću Tihomir Orešković na 15 godina, Stjepan Grandić na 10 godina i Mirko Norac Kevo na 12 godina,
- za zločin u Medačkom džepu Mirko Norac Kevo na 6 godina (s obzirom na ranije izrečenu kaznu od 12 godina za zločin u Gospiću, izrečena mu je jedinstvena kazna zatvora u trajanju od 15 godina).

²¹ Prema prijašnjim podacima u 118 predmeta u odsutnosti su bile osuđene 464 osobe. No nakon donošenja novoga *Zakona o kaznenom postupku* 2008. godine, državnim odvjetništvima omogućeno je zahtijevati obnove postupaka i protiv nedostupnih osoba, pa su državna odvjetništva, prema našim podacima, zahtijevala obnove za 93 ranije u odsutnosti osuđene osobe. Pored toga, u jednom predmetu, u odnosu na četiri osobe, državno je odvjetništvo uložilo zahtjev za zaštitu zakonitosti. Nakon prekvalifikacija kaznenih djela iz optužnica ili odustanka od optužbi za 72 osobe kazneni postupci već su obustavljeni. Dvije osobe osuđene su i nakon provedenog obnovljenog postupka. Ostali postupci su u tijeku. Pored zahtjeva za obnovama državnog odvjetništva, neki postupci obnovljeni su i po zahtjevima ranije u odsutnosti osuđenih osoba (najčešće nakon njihovog uhićenja).

²² Postupci:

- za zločin u Prokljanu optuženi su Božo Bačelić, Ante Mamić, Luka Vuko i Jurica Ravlić. Zbog nedostupnosti prvooptuženog Bačelića postupak je u prekidu,
- za zločin u Gruborima nakon provedene istrage 2010. godine podignuta je optužnica protiv Frane Drlje, Božidara Krajine i Igora Benete. Nakon dovršetka istrage državno je odvjetništvo odustalo od daljnjeg kaznenog progona Berislava Garića. Istraga za zločin u Ramljanima je nastavljena, a vodi se protiv Frane Drlje (prvooptuženog za zločin u Gruborima) i Željka Sačića,
- nemamo podatke o trećem postupku, koji je obustavljen, a vodio se protiv jednog okrivljenika.

Pored navedenih prijava za ratne zločine, državna su odvjetništva evidentirala 47 žrtava kaznenog djela ubojstva. Počinitelji ubojstva 26 žrtava nisu otkriveni. Zbog ubojstva 21 osobe procesuirano je 33 osobe, od kojih je 14 i osuđeno.²³

Dakle, evidencija DORH-a sadrži podatke o 214 smrtno stradalih osoba, koje su stradale bilo kao žrtve kaznenih djela ratnih zločina bilo kao žrtve kaznenog djela ubojstva.

Za razliku od podataka DORH-a, podaci **Hrvatskog helsinškog odbora za ljudska prava (HHO)**, objavljeni u publikaciji „Vojna operacija Oluja i poslije – Izvještaj“ 2001. godine, govore o 677 žrtava.

Evidencija **Uprave za zatočene i nestale Ministarstva obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti**, sadrži podatke o 697 ekshumiranih osoba, dok se još 563 osobe vode kao nestale.

S obzirom na bitno različite podatke o broju stradalih tijekom i nakon „Oluje“, Državno odvjetništvo Republike Hrvatske je navelo da se često ne razlikuju žrtve kaznenih djela ubojstva i kaznenih djela ratnih zločina od žrtava rata (osoba koje se ne svrstavaju u pripadnike zaraćenih strana niti postoji kaznena odgovornost zaraćenih strana za njihovu smrt). No ipak je od nadležnih državnih odvjetništava zatražilo provođenje mjera kako bi se utvrdilo na koji su način stradale osobe koje se navode na različitim popisima.

Predistrage

S obzirom da je pravo svih žrtava ratnih zločina utvrđivanje činjenica i okolnosti njihova stradavanja, očekujemo učinkoviti rad policije, DORH-a i sudova u istraživanju i nepristranom procesuiranju svih ratnih zločina.

Broj neprocesuiranih zločina (za koje nije pokrenuta niti istraga) još je uvijek velik. Brojni su i zločini koji nisu zadovoljavajuće procesuirani. Primjerice, iako su u postupku koji je za zločine počinjene u Medačkom džepu vođen protiv Rahima Ademija i Mirka Norca iznijeti podaci koji mogu ukazivati na odgovorne zapovjedne osobe, kao i imena eventualnih neposrednih počinitelja, istraga još nije pokrenuta.²⁴

Veliki broj procesuiranih zločina tek je u istražnoj fazi ili su za njih podignute optužnice, no presude još uvijek nisu donesene.²⁵

U nekim predmetima u kojima su donesene presude, pogotovo onima koji uključuju veći broj okrivljenika i žrtava, osuđen je i nalazi se na izdržavanju kazne tek manji dio počinitelja.²⁶

U tijeku su kazneni postupci protiv 969 osoba. Pravomoćno su osuđene 563 osobe, no od toga broja čak je 366 osoba osuđeno u odsutnosti. Gotovo 1000 osoba protiv kojih su kazneni postupci u tijeku, od kojih je većina nedostupna tijelima Republike Hrvatske, te tek 197 osoba pravomoćno osuđenih u prisustvu govore o nužnosti intenziviranja rada na predmetima ratnih zločina kao i potrebi što intenzivnije suradnje između

²³ Monitoring tim Centra za mir, Documente i Građanskog odbora za ljudska prava ne raspolaže podacima o svim predmetima u kojima su osuđeni počinitelji kaznenih djela ubojstva. Podatak o broju osuđenih počinitelja ubojstva na *Javnoj tribini o neprocesuiranim zločinima u tijeku i nakon Vojno-redarstvene akcije „Oluja“*, održanoj u Kući ljudskih prava u Zagrebu 28. travnja 2011., iznijele su predstavnice DORH-a.

²⁴ Prema informacijama iz DORH-a izvidi su u tijeku.

²⁵ Primjer: U postupku koji se na Županijskom sudu u Vukovaru vodi za zločine počinjene u Lovasu još uvijek nije donesena prvostupanjska presuda. Optužnice su za kaznena djela genocida i ratnog zločina protiv civilnog stanovništva podignute 1994. i 2004. godine. Optuženo je 18 osoba. Do 2009. godine glavna je rasprava vođena protiv svih okrivljenika, no tada je postupak razdvojen u odnosu na nedostupne optuženike. U postupku protiv jedinog prisutnog optuženika tijekom 2011. nije održano niti jedno ročište glavne rasprave.

²⁶ Primjer: Za zločine počinjene u Berku 2006. godine optuženo je 35 osoba. Optužnicom ih se teretilo za ubijanje civila, zatvaranje u logor, mučenje i nečovječno postupanje, tjeranje na prisilan rad, za pljačkanje, protuzakonito prisvajanje i uništavanje imovine. Optužnicom je obuhvaćeno 40 ubijenih ili odvedenih i nestalih civila. Glavna rasprava je vođena protiv četvorice dostupnih optuženika, no samo je jedan osuđen (na kaznu zatvora u trajanju od 3 godine i 6 mjeseci). Nakon izmjene optužnice 2009. godine, na 12-oricu okrivljenika primijenjen je oprost, jer je u odnosu na njih kazneno djelo prekvalificirano u oružanu pobunu. Optužnica i dalje egzistira u odnosu na 19 nedostupnih optuženika.

pravosudnih tijela država u regiji (u kojima se počinitelji uglavnom nalaze) kako bi što veći broj počinitelja bio priveden pravdi.

Radi omogućavanja učinkovitijih istraga i progona, tijekom prve polovine 2011. godine Ministarstvo pravosuđa izradilo je *Strategiju za istraživanje i procesuiranje ratnih zločina počinjenih u razdoblju 1991. do 1995. godine*, Ministarstvo unutarnjih poslova donijelo je *Provedbeni plan*, a DORH *Operativni program*.²⁷ Postupanje po navedenim aktima ima za cilj rješavanje problema neriješenih zločina, koje tek treba procesuirati. S tim u svezi još 2010. MUP i DORH usuglasili su listu prioritetnih zločina u kojima počinitelji još uvijek nisu otkriveni, na nacionalnoj i lokalnoj razini. 127 zločina određeni su prioritetima, od kojih je 8 određeno prioritetima na nacionalnoj razini. Za rad na navedenim predmetima uspostavljeni su timovi policijskih službenika i državnih odvjetnika i njihovih zamjenika.

U izvješću Hrvatskom saboru za 2010. godinu, Ministarstvo unutarnjih poslova po prvi je puta podrobnije opisalo svoj rad na predmetima ratnih zločina, navodeći predmete na kojima se radilo. Time je olakšano praćenje intenziteta rada u pojedinim predistražnim postupcima.

Istrage i optužnice

Tijekom prve polovine 2011. godine županijska državna odvjetništva podnijela su više istražnih zahtjeva ili su, nakon provedenih istraga, podignula optužnice za kaznena djela ratnih zločina.

Podaci o postupcima navedeni su u priopćenjima županijskih državnih odvjetništava. Navodimo ih u nastavku.

U postupcima u kojima je zahtijevano provođenje istrage, okrivljenici – pripadnici srpskih postrojbi, nedostupni su pravosudnim tijelima Republike Hrvatske:

- *krajem travnja ŽDO u Osijeku podnijelo je istražnom sucu Županijskog suda u Osijeku istražni zahtjev protiv jedne osobe koju se sumnjiči da je od 22. studenoga 1991. do 22. rujna 1992. na području Erduta, Aljmaša i Sombora, kao zapovjednik stanice milicije u Erdutu, nezakonito privodio, zatvarao i zlostavljao civilno stanovništvo te izravno zapovijedio sebi podređenima da čine isto. Tijekom zlostavljanja u stanici milicije šest je osoba preminulo. Nakon zlostavljanja i predaje Arkanovim postrojbama četiri osobe su usmrćene, a tri su zlostavljane. Dvojici se gubi svaki trag;*
- *početkom svibnja ŽDO u Vukovaru podnijelo je istražnom sucu Županijskog suda u Vukovaru istražni zahtjev protiv jedne osobe, zbog osnovane sumnje da je od 18. do 22. studenoga 1991. u osnovnoj školi u Borovu Selu, u koju je nakon okupacije Borovo naselja i Borovo Commercea dovedeno više stotina zarobljenih civila, kao komandant Štaba TO Borova Sela dopustio da zarobljeni civili budu nezakonito zatvoreni te da ih pripadnici TO Borova Sela i drugih paravojskih postrojbi odvođe na ispitivanja i zlostavljaju, a neke i ubiju, pa je tako u prostorijama škole ili nakon odvođenja do rijeke Dunav usmrćeno 38 zarobljenih civila;*
- *u svibnju ŽDO u Šibeniku podnijelo je istražnom sucu Županijskog suda u Šibeniku zahtjev za provođenje i proširenje istrage protiv osam osoba u vezi ratnih zločina počinjenih u Okružnom zatvoru u staroj bolnici u Kninu. Istražni zahtjev podnesen je protiv dvije osobe, koje ranije nisu bile procesuirane, dok je zahtjev za proširenje istrage podnesen protiv šest osoba, protiv kojih se već vodi postupak. Sumnjiči ih se da su od kraja rujna do početka studenoga 1991. zlostavljali četvoricu hrvatskih civila, od kojih je jedan od zadobivenih ozljeda preminuo, dok je kod ostalih nastupilo teško oštećenje zdravlja, kao i da su zlostavljali petoricu ratnih zarobljenika;*
- *sredinom svibnja ŽDO u Osijeku podnijelo je zahtjev za proširenjem istrage protiv jedne osobe, koju se sumnjiči da je kao zapovjednik 12. proleterske mehanizirane brigade JNA, a istovremeno i nadređen zapovjednik pripadnicima teritorijalnih obrana iz Bobote, Silaša, Borova Sela, Trpinje, Markušice i Vere, znao da je na*

²⁷ Uvid u sadržaj navedenih dokumenata nemamo.

sastanku JNA i TO dogovoren plan napada i okupacije sela Čelije te progon hrvatskog stanovništva, pa kada su 7. srpnja 1991. godine pripadnici njemu potčinjenih postrojbi JNA i TO u ostvarenju navedenog plana započeli opći i neselektivni topnički napad, nije ništa poduzeo da ih u tome spriječi, da je propustio spriječiti i pljačku imovine te paljenje i rušenje kuća, kao i poduzeti mjere radi kažnjavanja počinitelja.

U razdoblju siječanj – svibanj 2011. nakon provedenih istraga podignuto je i nekoliko optužnica,²⁸ kako protiv pripadnika hrvatskih tako i protiv pripadnika srpskih postrojbi:

- početkom siječnja ŽDO u Osijeku pred Županijskim sudom u Osijeku podiglo je optužnicu protiv Veljka Marića, kojemu se stavlja na teret da je 31. listopada 1991. u selu Rastovac u općini Grubišno Polje, kao pripadnik Zbora narodne garde, ušao u kuću civilne osobe P.S. te ga usmrtio hicima iz automatske puške, pa da je na taj način počinio kazneno djelo ratnog zločina protiv civilnog stanovništva iz čl. 120. st. 1. OKZRH;²⁹
- početkom ožujka ŽDO u Splitu podiglo je pred Županijskim sudom u Splitu optužnicu protiv Tvrta Pašalića, Damira Boršića, Željka Maglova i Milorada Paića, koje se tereti da su od 2. ožujka do 23. travnja 1992. u Šibeniku, kao pripadnici vojne policije koja je bila odgovorna za vojni zatvor „Kuline“, nakon što su 2. ožujka 1992. u akciji Hrvatske vojske oslobađanja sela Nos Kalik bili zarobljeni i u navedeni zatvor privedeni i zatvoreni pripadnici srpskih paravojnih postrojbi tzv. RSK, 21 ratnog zarobljenika fizički i psihički mučili i zlostavljali, pa da su na taj način počinili kazneno djelo ratnog zločina protiv ratnih zarobljenika iz čl. 122. OKZRH;³⁰
- u travnju je ŽDO u Osijeku pred Županijskim sudom u Osijeku podiglo optužnicu protiv Aleksandra Vasiljevića, nekadašnjeg načelnika Uprave bezbednosti Saveznog sekretarijata za narodnu obranu, i Miroslava Živanovića, potpukovnika JNA i pripadnika bezbednosti, zbog počinjenja kaznenog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva i kaznenog djela ratnog zločina protiv ratnih zarobljenika. Tereti ih se za zločine počinjene u logorima na području Republike Srbije (Begejci, Stajicevo, Sremska Mitrovica i Niš) i Republike Hrvatske (Stara Gradiška).

Opt. Vasiljevića se tereti da nakon osnivanja navedenih logora, iako je znao da pripadnici njemu podređenih i drugih postrojbi u logorima protupravno dovedeno i zatočeno hrvatsko stanovništvo i zarobljene pripadnike hrvatskih postrojbi ubijaju, muče i da prema njima nečovječno postupaju, nije učinio ništa da se takva ponašanja suzbiju i počinitelji kazne. Uslijed toga, pored većeg broja zatočenika i ratnih zarobljenika kojima su nanesene teške tjelesne ozljede, 19 osoba je usmrćeno.

Opt. Živanovića se tereti da je kao stvarni zapovjednik logora Stajicevo i Begejci znao da se u logorima zatočeni civili i ratni zarobljenici ubijaju, muče i da se prema njima nečovječno postupa, no da nije učinio ništa da se takva postupanja spriječe i počinitelji kazne, te da je tako pristao da se to i dalje čini, uslijed čega su većem broju osoba nanesene teške tjelesne ozljede, pet je osoba usmrćeno, a više je žena sustavno silovano i seksualno zlostavljano.

Tijekom istrage ispitano je 250 svjedoka, većinom ratnih zarobljenika, pribavljena je dokumentacija (naredbe) JNA o organizaciji logora, a dio dokumentacije pribavljen je i od MKSJ,³¹

²⁸ Napomena:

Početkom lipnja ŽDO u Zagrebu podiglo je optužnicu protiv Tomislava Merčepa. Tereti ga se da je kao zapovjednik pričuvne postrojbe MUP-a stacionirane u Pakračkoj Poljani i na Zagrebačkom velesajmu te savjetnik u MUP-u RH, od listopada do prosinca 1991. osobno naređivao nezakonita lišavanja slobode, mučenja i ubojstva civila te da, iako je znao da njegovi podređeni neovlašteno lišavaju slobode civile, pljačkaju ih, zlostavljaju, muče i ubijaju, propustio takva nezakonita postupanja spriječiti. Njegovi podređeni tako su na području Kutine, Pakraca i Zagreba nezakonito lišili slobode 52 osobe, od kojih su 43 ubijene, tri se vode kao nestale, dok su ostale osobe preživjele mučenja i zlostavljanja.

²⁹ Protiv istoga okrivljenika i za isti događaj u tijeku je glavna rasprava na Višem sudu u Beogradu. Okrivljenik se nalazi u pritvoru u Republici Srbiji.

³⁰ Tijekom istrage okrivljenici su se nalazili u pritvoru. Nakon podizanja optužnice početkom ožujka 2011. izvanraspravno Vijeće Županijskog suda u Splitu pritvor je zamijenilo mjerama opreza (zabranom napuštanja boravišta i obvezom okrivljenika da se javljaju dežurnom službeniku u PP svakih 15 dana). No početkom travnja VSRH je odredio pritvor protiv okrivljenika. Početkom lipnja, Županijski sud u Splitu ponovno je ukinuo mjeru pritvora i zamjenio ju mjerama opreza.

³¹ Obojica okrivljenika nalaze se na području Republike Srbije i nisu dostupni državnim tijelima Republike Hrvatske.

- u travnju je ŽDO u Karlovcu podiglo pred Županijskim sudom u Karlovcu optužnicu protiv Marka Bolića, kojemu se stavlja na teret da je 4. studenog 1991. u Bariloviću, nakon predaje dvojice pripadnika hrvatske vojske, zajedno sa još jednom osobom (R.B.) pucao u njih iz vatrenog oružja, a od nanesenih ozljeda su ovi odmah preminuli, pa da je na taj način počinio kazneno djelo protupravnog ubijanja i ranjavanja neprijatelja iz čl. 124. st. 1. i 2. OKZRH;³²

- u svibnju je ŽDO u Osijeku podiglo optužnicu protiv pet osoba, i to protiv Milana Marinkovića, Jovana Jakovljevića, Dragana Rakanovića i Milenka Mihajlovića zbog počinjenja kaznenog djela ratnog zločina protiv ratnih zarobljenika i bolesnika iz čl. 121. OKZRH i zbog kaznenog djela ratnog zločina protiv ratnih zarobljenika iz čl. 122. OKZRH te protiv Jovice Vučenovića zbog kaznenog djela ratnog zločina protiv ratnih zarobljenika iz čl. 122. OKZ RH.

*Optužnicom im se stavlja na teret zlostavljanje zarobljenih i teško ranjenih policajaca Policijske uprave Osijek početkom svibnja 1991. u Borovu Selu.*³³

Praćene glavne rasprave

Tijekom izvještajnog razdoblja (siječanj — svibanj 2011.) na županijskim sudovima u Republici Hrvatskoj pratili smo glavne rasprave u 18 kaznenih postupaka ratnih zločina.³⁴

Glavne rasprave vođene su na 10 županijskih sudova: u Sisku, Osijeku, Zagrebu i Zadru po 3 postupka, a u Rijeci, Šibeniku, Vukovaru, Slavonskom Brodu, Bjelovaru i Karlovcu (Stalnoj službi u Gospiću) po jedan postupak.³⁵

U daljnja 3 postupka glavne rasprave, iako su bile zakazane, nisu započele zbog nedostupnosti optuženika.³⁶

³² Okrivljenik se nalazi u pritvoru.

³³ Prvookrivljeni Milan Marinković nalazi se u pritvoru, dok su ostali okrivljenici u bijegu i nisu dostupni.

³⁴ U 14 postupaka kazneno je djelo kvalificirano ratnim zločinom protiv civilnog stanovništva, u jednom genocidom i ratnim zločinom protiv civilnog stanovništva, a u 3 ratnim zločinom protiv ratnih zarobljenika.

³⁵ Radi se o postupcima na županijskim sudovima u:

- **Sisku:** protiv opt. Rade Miljevića (zločin na brdu Pogledić pored Gline); protiv opt. Jablana Kejića (zločin u Zrinu); protiv opt. Stojana Letice (zločin u Novom Selištu);

- **Osijeku:** protiv opt. Čede Jovića (zločin u Dalju IV); protiv opt. Petra Mamule (zločin u Baranji); protiv opt. Damira Kufnera i dr. (zločin u Marinom Selu);

- **Zagrebu:** protiv opt. Željka Gojaka (zločin u Karlovcu); protiv opt. Emila Črnčeca i dr. (zločin u Mliništu); protiv opt. Pere Đermanovića i dr. (zločin u selima uz Unu kod Hrvatske Kostajnice);

- **Zadru:** protiv opt. Nikole Munjesa (zločin u Perušiću); protiv opt. Nebojše Baljka i dr. (zločin u Ravnim Kotarima II); protiv opt. Milana Jurjevića i dr. (zločin u Kruševu);

- **Rijeci:** protiv opt. Radoslava Čubrila (zločin u Lovincu);

- **Šibeniku:** protiv opt. Gorana Amanovića (zločin u Suknovcima i Oklaju);

- **Vukovaru:** protiv opt. Miloša Stanimirovića i dr. (zločin u Tovarniku);

- **Slavonskom Brodu:** protiv opt. Janka Radmanovića i dr. (zločin granatiranjem Slavonskog Broda);

- **Bjelovaru:** protiv opt. Ivana Husnjaka i dr. (palež sela Pušine i Slatinskog Drenovca);

- **Karlovcu (Stalnoj službi u Gospiću):** protiv opt. Miće Cekinovića (zločin u Slunju i okolnim mjestima);

³⁶ Radi se o postupcima protiv: opt. Željka Žakule (zločin u mjestu Čanak); opt. Mitra Arambašića (zločin tzv. peručke grupe); optuženih Branka Dmitrovića, Slobodana Borojevića, Milinka Janjetovića, Momčila Kovačevića, Steve Radunovića, Veljka Radunovića, Katice Pekić, Marina Krivošića i Stevana Dodoša (zločin u Bačinu). U posljednje navedenom postupku pravosudnim tijelima RH dostupan je jedino Marin Krivošić.

U nekoliko postupaka ročišta glavne rasprave nisu zakazivana ili održavana dulje vremena, čak i nekoliko godina.³⁷ Nešto kraće prekide, no dulje od dva mjeseca, zbog čega se sa raspravom mora krenuti iznova, bilježili smo u još nekim postupcima.³⁸

Od 18 navedenih predmeta tijekom 2011. dva su predmeta delegirana jednom od četiri suda “specijalizirana” za suđenje u predmetima ratnih zločina. Radi se o predmetu protiv opt. Pere Đermanovića i dr. (zločin u selima uz Unu kod Hrvatske Kostajnice), koji je sa Županijskog suda u Sisku delegiran Županijskom sudu u Zagrebu, te predmetu protiv opt. Miće Cekinovića (zločin u Slunju i okolnim mjestima), koji je sa Županijskog suda u Karlovcu delegiran Županijskom sudu u Rijeci.

Pored toga, predmet opt. Branka Dmitrovića i dr. (zločin u Baćinu), u kojemu najavljena glavna rasprava na Županijskom sudu u Sisku nije započela zbog nedostupnosti većine okrivljenika, delegiran je Županijskom sudu u Rijeci.³⁹

Od 18 navedenih postupaka 7 postupaka se ponavljalo. U postupku koji se na Županijskom sudu u Osijeku vodio protiv opt. Petra Mamule (zločin u Baranji), glavna rasprava održana je četvrti puta, jer je VSRH čak tri puta ukidao presude prvostupanijskih vijeća. U četiri postupka glavne rasprave održane su/održavaju se po treći put,⁴⁰ dok se u dva postupka glavne rasprave održavaju po drugi puta.⁴¹

Dva su obnovljena postupka. Postupak koji se na Županijskom sudu u Slavonskom Brodu vodi protiv optuženih Janka Radmanovića i Radisava Stojanovića (zločin granatiranjem Slavenskog Broda) obnovljen je na zahtjev državnog odvjetništva, dok je obnovljeni postupak protiv Nikole Munjesa (zločin u Perušiću), izručenog iz Crne Gore, proveden po zahtjevu za obnovom ranije u odsutnosti osuđenog Munjesa.

U 18 postupaka okrivljeno je 49 osoba. U 4 postupka 16 je osoba okrivljeno da su zločine počinili kao pripadnici hrvatskih postrojbi, dok su u 14 postupaka 33 osobe okrivljene da su zločine počinili kao pripadnici srpskih postrojbi.

Glavnim raspravama prisustvovalo je 26 optuženika — 16 pripadnika hrvatskih i 10 pripadnika srpskih postrojbi. 23 optuženika (svi pripadnici srpskih postrojbi) nisu prisustvovali glavnim raspravama.⁴²

³⁷ Predmeti:

- u postupku koji se na Županijskom sudu u Rijeci vodi protiv nedostupnog Radoslava Čubrila (zločin u Lovincu) niti jedno ročište glavne rasprave nije održano duže od tri godine. Zbog toga se u travnju 2011. sa raspravom krenulo iznova. U ovome predmetu VSRH prethodno je dva puta ukidao prvostupanijske presude Županijskog suda u Gospiću, a potom je predmet delegirao na Županijski sud u Rijeci;
- u postupku koji se na Županijskom sudu u Osijeku vodi protiv prisutnog Željka Čizmića (zločin u Dalju) niti jedno ročište glavne rasprave nije održano od 2009. godine. Rasprava je iznova započela početkom lipnja 2011.;
- u postupku koji se na Županijskom sudu u Bjelovaru vodio protiv prisutnih Ivana Husnjaka i Gorana Sokola (palež sela Pušine i Slatinskog Drenovca) ročišta glavne rasprave nisu održavana od svibnja 2010. do svibnja 2011. godine. Dana 23. svibnja 2011. glavna je rasprava započela iznova, a dan potom objavljena je presuda kojom su okrivljenici oslobođeni optužbe;
- u postupku koji se na Županijskom sudu u Vukovaru vodi protiv prisutnog Ilije Vorkapića (zločin u Lovasu) tijekom 2011. nije održano niti jedno ročište glavne rasprave.

³⁸ Postupci protiv opt. Željka Gojaka (zločin u Karlovcu) i protiv opt. Milana Jurjevića i dr. (zločin u Kruševu).

³⁹ Prema podacima objavljenim u *Izvješću o ispunjavanju obveza iz Poglavlja 23. – Pravosuđe i temeljna prava* (Vlada RH, Zagreb, 12. svibnja 2011.), od 2005. do kraja 2010. DORH je zatražio premještanje 10 predmeta (u odnosu na 15 poznatih okrivljenika i 4 nepoznata počinitelja), a tijekom 2011. za ukupno 13 predmeta (u odnosu na 19 poznatih okrivljenika i 8 nepoznatih počinitelja). Podatke o svim predmetima u kojima je zatražena delegacija nadležnosti nemamo, s obzirom da se radi i o predmetima koji se nalaze u predistražnoj fazi, a vode se protiv nepoznatih počinitelja.

⁴⁰ Postupci protiv: opt. Čede Jovića (zločin u Dalju IV); opt. Rade Miljevića (zločin na brdu Pogledić pokraj Gline); opt. Miće Cekinovića (zločin u Slunju i okolnim mjestima); opt. Radoslava Čubrila (zločin u Lovincu).

⁴¹ Postupci protiv opt. Damira Kufnera i dr. (zločin u Marinom Selu) i opt. Pere Đermanovića i dr. (zločin u selima uz Unu kod Hrvatske Kostajnice).

⁴² Glavne rasprave vode se/provedene su u odsutnosti optuženih Miloša Stanimirovića, Stevana Srdića, Dušana Stupara, Boška Miljkovića, Dragana Sedlića, Branislava Jerkovića, Jove Janjića, Milenka Stojanovića, Dušana Dobrića, Đure Dobrića, Jovana Miljkovića, Katice Maljković (postupak obustavljen zbog smrti tijekom 2011.), Nikole Tintora, Željka Krnjajića i Radoslava Stanimirovića (zločin u Tovarniku);

Od 26 prisutnih optuženika pritvoreno ih je bilo 17 — 11 pripadnika hrvatskih i 6 pripadnika srpskih postrojbi.

Doneseno je 5 prvostupajskih presuda — 3 osuđujuće i 2 oslobađajuće.

Nepravomoćnim presudama osuđeni su:

- nakon provedenog trećeg (drugog ponovljenog) postupka Čedo Jović (zločin u Dalju IV), pripadnik srpskih postrojbi, na Županijskom sudu u Osijeku na kaznu zatvora od 5 godina;
- nakon provedenog četvrtog (trećeg ponovljenog) postupka Petar Mamula (zločin u Baranji), pripadnik srpskih postrojbi, na Županijskom sudu u Osijeku na kaznu zatvora od 3 godine i 6 mjeseci;
- nakon provedenog obnovljenog postupka Nikola Munjes (zločin u Perušiću), pripadnik srpskih postrojbi, na Županijskom sudu u Zadru na kaznu zatvora od 9 godina, čime je potvrđena presuda kojom je ranije osuđen u odsutnosti.

Nepravomoćnim presudama oslobođeni su krivnje:

- Goran Amanović, pripadnik srpskih postrojbi (zločin u Suknovcima i Oklaju), presudom Županijskog suda u Šibeniku;
- Ivan Husnjak i Goran Sokol, pripadnici hrvatskih postrojbi (palež sela Pušina i Slatinskog Drenovca), presudom Županijskog suda u Bjelovaru.

Detaljnije o postupcima u *Dodacima – tabličnim pregledima* koji se nalaze na kraju ovoga *Izvještaja*.

Praćene sjednice Vrhovnog suda Republike Hrvatske

Tijekom izvještajnog razdoblja (siječanj – svibanj 2011.) održane su sjednice VSRH u četiri predmeta ratnih zločina.

Vijeća VSRH u dva su predmeta ukinula prvostupajnske presude kojima su okrivljenici bili proglašeni krivima i osuđeni na kazne zatvora:

- ukinuta je presuda Županijskog suda u Varaždinu od 21. prosinca 2007. kojom su nakon provedenog trećeg (drugog ponovljenog) postupka optuženici Luka Markešić, Zdenko Radić, Zoran Maras i Ivan Orlović (zločin u Bjelovaru), pripadnici hrvatskih postrojbi, proglašeni krivima i osuđeni na kazne zatvora: opt. Markešić u trajanju od 4 godine, a ostala trojica optuženika u trajanju od po 3 godine;
- ukinuta je presuda Županijskog suda u Gospiću od 25. veljače 2010. kojom je optuženi Goran Zjačić (zločin u Frkašiću II), pripadnik srpskih postrojbi, proglašen krivim i osuđen na kaznu zatvora u trajanju od 7 godina.

VSRH potvrdio je presudu Županijskog suda u Vukovaru od 12. lipnja 2009. kojom je optuženi Dušan Zinajić (Zločin u Borovu naselju), pripadnik srpskih postrojbi, proglašen krivim i osuđen na kaznu zatvora u trajanju od 4 godine.

VSRH je preinačio presudu Županijskog suda u Šibeniku od 22. rujna 2010. kojom je opt. Božidaru Vukušiću (zločin u Dragišićima), pripadniku hrvatskih postrojbi, izrečena kazna zatvora u trajanju od 9 godina, te ga je osudio na kaznu zatvora u trajanju od 8 godina.

Nebojše Baljka i Steve Ivaniševića (zločin u Ravnim Kotarima II); Stojana Letice (zločin u Novom Selištu); Radoslava Čubrila (zločin u Lovincu); Dubravka Čavića (zločin u selima uz Unu kod Hrvatske Kostajnice); Davora Tošića (zločin u Kruševu); te Janka Radmanovića i Radisava Stojanovića (zločin granatiranjem Slavenskog Broda), koji je obnovljen po zahtjevu državnog odvjetništva.

Problem naknade nematerijalne štete zbog smrti bliske osobe i dalje nije riješen

Problem velikog broja tužitelja, koji su izgubili parnice u kojima su od Republike Hrvatske zahtijevali naknadu štete zbog gubitka svojih bliskih srodnika, ali su i obvezani na naknadu troškova izgubljenih parnica, i dalje nije riješen.⁴³

U slučajevima u kojima je u kaznenim postupcima prethodno utvrđena kaznena odgovornost počinitelja, tužitelji/oštećenici uglavnom su uspijevali ostvariti naknadu nematerijalne štete zbog smrti bliske osobe. No u brojnim slučajevima u kojima su tužbeni zahtjevi podizani iako prethodno nije utvrđena kaznena odgovornost počinitelja, tužitelji/oštećenici gotovo su u pravilu gubili parnice.⁴⁴

Odluka Vlade Republike Hrvatske od 28. svibnja 2009. godine, kojom su otpisane tražbine parničnih troškova dosuđene tuženici (Republici Hrvatskoj), odnose se samo na tužitelje koji su pokrenuli postupke na temelju čl. 180. *Zakona o obveznim odnosima* (do 1996. godine, kada je navedeni članak ukinut). Navedenom odlukom nije obuhvaćen najveći broj oštećenika/tužitelja, koji su postupke pokrenuli nakon navedenog vremena.

Ova distinkcija pravda se činjenicom da su podnositelji zahtjeva za naknadom materijalne štete nanese terorističkim činom do veljače 1996. u čl. 180. *Zakona o obveznim odnosima* imali osnovu za takav zahtjev, a od donošenja *Zakona o odgovornosti za štetu nastalu uslijed terorističkih akata i javnih demonstracija* u srpnju 2003. takav zahtjev nije više imao zakonske osnove.

Međutim, žrtve koje su pretrpjele nematerijalnu štetu imaju zakonsku osnovu za potraživanje naknade štete i po novome zakonu. Radi se u pravilu o teškim štetama poput ubojstva bliske osobe, gdje su očekivanja tužitelja bila realna.

Stoga smatramo da je potrebno uspostaviti mehanizme, poput Fonda za obeštećenje svih žrtava, kojima bi se članovima obitelji ubijenih naknadila šteta zbog smrti njihovih bližnjih, a Vlada Republike Hrvatske treba žurno donijeti odluku kojom se Republika Hrvatska odriče naplate troškova od svih tužitelja koji nisu uspjeli sa svojim tužbenim zahtjevima.

Presude Europskog suda za ljudska prava u dva predmeta (Jularić protiv RH i Skendžić protiv RH), kojima je Republici Hrvatskoj naloženo plaćanje naknade štete tužiteljima zbog neprovođenja odgovarajućih istraga u vezi zločina, dodatno ukazuju na nužnost obeštećenja obitelji žrtava. Ukoliko Vlada RH ne uvidi da se nerješavanjem pitanja obeštećenja žrtava čini nepravda, navedene presude bit će smjernice tužiteljima/oštećenicima, čiji su bližnji uglavnom usmrćeni u za sada neprocesuiranim ili nezadovoljavajuće procesuiranim zločinima, da izvan Republike Hrvatske (pred Europskim sudom za ljudska prava) ostvare materijalnu satisfakciju zbog smrti svojih bližnjih.

Širenje mreže ureda za podršku žrtvama i svjedocima na sudovima

Nakon ustrojavanja ureda za pružanje podrške svjedocima i žrtvama kaznenih djela na županijskim sudovima u Vukovaru, Osijeku, Zadru i Zagrebu te Općinskom kaznenom sudu u Zagrebu, početkom siječnja 2011. ustrojeni su i uredi na daljnja tri županijska suda: u Rijeci, Splitu i Sisku.

Kao ranije osnovani uredi, i uredi na županijskim sudovima u Rijeci, Splitu i Sisku osnovani su u sklopu projekta Ministarstva pravosuđa i Razvojnog programa Ujedinjenih naroda (UNDP).

Postojeći sustav podrške predstavlja dobru osnovu za daljnji razvoj podrške na druge sudove, no smatramo nužnim proširiti sustav podrške i u državno odvjetništvo i policiju, posebno imajući u vidu novu ulogu državnih odvjetništava u fazi istrage prema novome *Zakonu o kaznenom postupku (NN 152/08)*, koji će se od 1. rujna 2011. početi primjenjivati i u postupcima za kaznena djela ratnih zločina.

⁴³ Primjer: Jasenki Borojević iz Siska, čiji je muž Stevo Borojević u listopadu 1991. godine uhićen, premlaćivan, mučen te ubijen, Općinski sud u Sisku 16. ožujka 2011. uputio je poziv na plaćanje parničnih troškova u iznosu od 26.950 kuna. Jasenka Borojević, kao i većina tužitelja koji su izgubili parnice, živi od skromne mirovine. Počinitelji zločina nisu procesuirani, predmet se još uvijek nalazi u predistražnoj fazi.

⁴⁴ Od 105 analiziranih predmeta u 74% predmeta tužbeni zahtjevi su odbijeni. U 12% predmeta sudovi su usvojili tužbene zahtjeve te dosudili naknadu nematerijalne štete tužiteljima. U ostalim predmetima parnični je postupak u tijeku. U većini predmeta u kojima su sudovi usvojili tužbene zahtjeve postoji pravomoćna osuđujuća presuda protiv počinitelja.

Jelena Đokić Jović i Marko Sjekavica

UDRUŽENI ZLOČINAČKI POTHVAT ILI "THE COMMON PURPOSE DOCTRINE"

Iako sam oblik počinjenja kaznenog djela kroz udruženi zločinački pothvat (UZP) nije predviđen Statutom MKSJ-a, kroz njegovu jurisprudenciju, počevši od presude Žalbenog vijeća u predmetu Tadić,⁴⁵ kojom je praktički utemeljen ovaj oblik individualne kaznene odgovornosti, razvila su se njegova tri osnovna modaliteta. Uz implicitno usvajanje koncepta odgovornosti udruženog zločinačkog pothvata kažnjeni su počinitelji brojnih zločina u Bosni i Hercegovini, u Hrvatskoj i na Kosovu.⁴⁶

UZP ne predstavlja inkriminaciju, koja bi se optuženiku stavljala na teret, već se putem sudjelovanja u ovom specifičnom obliku udruživanja prilikom počinjenja kaznenog djela, dokazuje individualna kaznena odgovornost počinitelja. Odgovornost sudionika udruženog zločinačkog pothvata najbližnja je odgovornosti supočinitelja kada je kazneno djelo počinjeno supočiniteljstvom. Praksa MKSJ-a ipak je profilirala UZP kao poseban i od supočiniteljstva različit oblik odgovornosti, u kojem se, za razliku od supočiniteljstva, traži manji stupanj vjerojatnosti da će doći do kažnjivog ponašanja i manji stupanj doprinosa izvršenju djela, koji ne mora biti presudan niti neophodan.

Prvi i osnovni oblik UZP-a odnosi se na situaciju u kojoj više osoba ima zajednički plan koji predstavlja ili uključuje počinjenje kaznenog djela te sudjeluju u ostvarivanju zajedničke svrhe UZP-a. Sam doprinos pojedinoga sudionika UZP-a ne mora po sebi predstavljati kazneno djelo, ali mora predstavljati doprinos izvršenju kaznenog djela koje je svrha UZP-a. Sudionici UZP-a dijele namjeru da se izvrši određeno kazneno djelo.

Drugi oblik UZP-a vezan je uz organizirane sustave zlostavljanja kao što su koncentracijski logori, za koje sudionici UZP-a znaju i na njih pristaju te pridonose njihovom daljnjem funkcioniranju.

Treći oblik UZP-a obuhvaća situacije u kojima jedan od njegovih sudionika počini neko ekscenno kazneno djelo, koje nije bilo predviđeno u okviru zajedničkog cilja, ali se može smatrati prirodnom i predvidljivom posljedicom ostvarivanja tog cilja. U odnosu na planirane zločine postoji namjera sudionika udruženog zločinačkog pothvata, a s obzirom na ekscenno djela postoji neizravna namjera (*dolus eventualis*).

U predmetu MKSJ-a opt. Gotovine i dr., prvostupanjskom je presudom utvrđeno da su Ante Gotovina i Mladen Markač zajedno s drugim osobama sudjelovali u udruženom zločinačkom pothvatu, s zajedničkom namjerom trajnog uklanjanja srpskog stanovništva Krajine, silom, zastrašivanjem ili prijetnjom silom, progona, prisilnim raseljavanjem, premještanjem i deportacijom, oduzimanjem i uništavanjem imovine ili drugim sredstvima. U odnosu na progone, deportaciju, pljačkanje javne ili privatne imovine, bezobzirno razaranje prvostupanjskom je presudom utvrđeno da su optuženi Ante Gotovina i Mladen Markač sudjelovali u udruženom zločinačkom pothvatu prvoga tipa, u kojem su svojom namjerom obuhvatili upravo ta

⁴⁵ Presuda Žalbenog vijeća u predmetu Tadić (15. srpnja 1999.)

⁴⁶ Tadić (odluka Žalbenog vijeća 1999.), Kvočka i dr. (presuda Žalbenog vijeća 2005.), Krajišnik (presuda Žalbenog vijeća 2009.), Babić (presuda Žalbenog vijeća 2005.), Martić (odluka Žalbenog vijeća 2008.), Vasiljević (odluka Žalbenog vijeća 2004.), Blagoje Simić i dr. (odluka Žalbenog vijeća 2003.), Plavšić (odluka Pretresnog vijeća 2003.), Stakić (odluka Žalbenog vijeća 2003.), Krnojelac (odluka Žalbenog vijeća 2003.), Blagojević i Jokić (odluka Raspravnog vijeća 2005.), Milutinović i dr. (odluka Raspravnog vijeća od 26. veljače 2009., rukovodstvo SRJ: Nikola Šainović, Dragoljub Ojdanić, Nebojša Pavković, Vladimir Lazarević i Sreten Lukić, predmet u žalbenom postupku), Vujadin Popović i dr. (prvostupanjskom presudom od 10. lipnja 2010. utvrđeno je da su optuženici djelovali kao sudionici UZP-a ubijanja i kroz ovaj oblik izvršen je genocid i UZP prisilnog premještanja), Gotovina i dr. (odluka Raspravnog vijeća od 15. svibnja 2011.)

kaznena djela. U odnosu na ubojstvo, nehumana djela i okrutno postupanje isti optuženici su kroz udruženi zločinački pothvat trećeg tipa proglašeni krivima i za te zločine, za koje nisu imali izravnu namjeru, ali su oni bili prirodna i predvidljiva posljedica djelovanja na postizanju zajedničkog cilja, koji rizik su optuženici svjesno prihvatili. U medijima su se po objavi presude pojavile brojne netočne i zlonamjerne informacije koje su insinuirale da je osuđujuća presuda protiv spomenute dvojice generala HV-a, oslobodilačku Vojno-redarstvenu akciju „Oluja“ proglasila udruženim zločinačkim pothvatom. Međutim, istina je da je presudom utvrđeno da se cilj ovog udruženog zločinačkog pothvata sastojao od etničkog čišćenja jednog dijela teritorija Republike Hrvatske od srpskog stanovništva, a taj cilj su sudionici UZP-a realizirali kroz ubojstva, uništavanja velikih razmjera i nanošenje znatne štete, sustavno pljačkanje, vršenje nečovječnih djela i okrutno postupanje, prisilno premještanje i/ili deportaciju.

Komparativna praksa *ad hoc* tribunala⁴⁷ i Međunarodnog kaznenog suda

Svi *ad hoc* tribunali koji trenutačno djeluju prihvaćaju koncept odgovornosti udruženog zločinačkog pothvata.

Specijalni sud za Sierra Leone utemeljen zajedničkom odlukom Vlade Sierra Leonea i UN-a također, kao i Haški tribunal, implicite prihvaća koncept odgovornosti UZP-a kroz sva tri njegova modaliteta kao neopodno konzekvencu interpretacije ciljeva i same svrhe Statuta koji je inače vrlo sličan učincima statuta MKSJ i MKSR.⁴⁸ Istaknuli bismo činjenicu da Statut suda izričito upućuje Specijalni sud da slijedi praksu MKSJ i MKSR. In concreto, u članku 20. st. 3. Statuta Žalbeno vijeće se upućuje da se vodi praksom žalbenih vijeća MKSJ i MKSR.

U pogledu prihvaćanja koncepta odgovornosti inauguriranog kroz UZP ista je situacija i sa Međunarodnim kaznenim sudom za Ruandu.⁴⁹

Predraspravno vijeće specijalnog suda u Kambodži⁵⁰ je 2010. godine donijelo odluku da treći oblik UZP-a nije postojao kao oblik odgovornosti 1979. godine.⁵¹ UZP prvog i drugog tipa jesu postojali.

Nakon atentata 2005. godine na Rafika Haririja, bivšeg premijera Libanona, Ujedinjeni narodi su 2007. uspostavili Posebni sud za Libanon (Special Tribunal for Lebanon - STL). Taj sud je 2011. godine donio odluku da može primijeniti prva dva modaliteta udruženog zločinačkog pothvata, ali ne i treći tzv. prošireni ili konstruktivni oblik UZP-a, s obrazloženjem da terorizam nije povreda međunarodnog humanitarnog

⁴⁷ Međunarodni kazneni sud za bivšu Jugoslaviju (MKSJ) i Međunarodni kazneni sud za Ruandu (MKSR) su sudovi s jasno definiranim atributima *ad hoc* sudišta. Osnovani su odlukom Vijeća sigurnosti prema poglavlju VII. Povelje UN-a. Istovremeno s djelovanjem *ad hoc* tribunala započele su aktivnosti obilježene političkim kompromisima, za ustrojavanje mješovitih sudova, posebnih tijela za progon međunarodnih kaznenih djela. Vlade u Kambodži i Sierra Leoneu odbile su ideju međunarodnog kaznenog suda kakvi su MKSJ i MKSR pa su osnovani tzv. internacionalizirani domaći sudovi. Vlada u Kambodži je prihvatila samo ideju posebnog nacionalnog suda u čijem radu sudjeluju strani suci i pravni stručnjaci, ali u manjini. Također, Specijalno/Izvanredno vijeće suda u Kambodži, kao i Specijalni sud za Sierra Leone, osnovani su bilateralnim ugovorima između UN-a i vlada dotičnih država, što u krajnjoj konzekvenci bitno slabi utjecaj međunarodne zajednice te ih distinkтира od *ad hoc* tribunala koji kao sudovi s ograničenim rokom trajanja egzistiraju kao isključiva tijela UN.

Ove sudove često nazivaju hibridnim sudovima. Hibridni model prvi put je ustanovljen u Istočnom Timoru, potom je, s određenim varijacijama bio predložen za Kambodžu i na koncu za Sierra Leone.

Vijeće za ratne zločine Državnog suda za Bosnu i Hercegovinu kao oblik suda s međunarodnim sudjelovanjem inkorporiran je u državni pravosudni sustav. Sud ima i pet međunarodnih sudaca iz Slovenije (2), Malte i SAD-a (2) i blizak je ideji mješovitih sudova.

⁴⁸ Predmeti: Tužitelj protiv Issa Hassan Sesay, Morris Kallon i Augustine Gbao iz 2009., poznat kao "RUF" slučaj; Tužitelj protiv Brima, Kamara i Kanu iz 2008. - AFRC slučaj.

⁴⁹ Tužitelj protiv Ntakirutimana i Ntakirutimana (ICTR-96-10-A and ICTR-96-17-A).

⁵⁰ Dana 10. kolovoza 2001. kralj Norodom Sihanouk potpisao je "The Khmer Rouge tribunal legislation", kojim je ustanovljeno Specijalno/Izvanredno vijeće u okviru postojeće strukture suda nadležno za procesuiranje zločina počinjenih tijekom režima Crvenih Kmera od 17. travnja 1975. do 6. siječnja 1979., pod vodstvom Pola Pota, u tadašnjoj Demokratskoj Kampučiji, kada je nestalo preko tri milijuna ljudi. Zločini su obuhvaćali prisilno raseljavanje, prisilan rad i stavljanje u nehumane životne uvjete, ubojstva, torturu i sl. Međutim, do danas nema suđenja za počinjene zločine.

⁵¹ Predmet IENG Sary, 002/19-09-2007-ECCC/OCIJ (PTC35), Odluka u žalbenom postupku protiv Naloga suistražnih sudaca u vezi s udruženim zločinačkim pothvatom (UZP), D97/14/15, ERN: 0048652-00486589.

prava.⁵² STL je ipak naveo da libanonski Kazneni zakon ima odredbe za kaznenu odgovornost vrlo sličnu trećem modalitetu UZP-a.

Još uvijek je diskutabilno kakav će stav prema UZP-u zauzeti stalni Međunarodni kazneni sud (MKS), s obzirom na činjenicu da isti još uvijek nije donio niti jednu prvostupanjsku, a pogotovo ne pravomoćnu presudu. Međutim, sam Rimski statut MKS-a ostavlja mogućnost da Sud prepozna prvi oblik udruženog zločinačkog poduhvata kao oblik individualne kaznene odgovornosti i oblik zajedničkog počinjenja zločina s ili kroz drugu osobu, iz čl. 25. Statuta. Taj članak u stavku 3(d) govori o mogućnosti pridonosa počinjenju zločina od strane skupine osoba koje djeluju sa zajedničkim ciljem. Upitno je hoće li se drugi (sistematski) i treći (prošireni) oblik UZP-a pojaviti u praksi MKS-a, iako bi mogućnost razvoja ovakve jurisprudencije mogla naći uporište u odredbama Rimskog statuta koje reguliraju sporedne oblike odgovornosti.⁵³

Identično stajalište inkorporirano je u statutarnu strukturu Posebnog suda za Istočni Timor,⁵⁴ u odredbi čl. 14. naslovljenoj "Individualna kaznena odgovornost", oblik zajedničkog počinjenja zločina ili kroz drugu osobu (čl. 14., 14.3 (a)), odnosno mogućnost pridonosa počinjenju zločina od strane grupe koja djeluje sa zajedničkim kriminalnim ciljem (čl. 14., 14.3 (d)).⁵⁵

UZP i propisi kazneno-materijalnog prava u Republici Hrvatskoj

Koncept krivnje UZP-a nije ustanova hrvatskog prava. Načela europskog kontinentalnog kaznenog prava također odstupaju od ovog oblika odgovornosti. Tvorevina UZP-a preuzeta je u XIV. stoljeću iz engleskog prava, a svoju punu afirmaciju doživjela je u američkom kaznenom pravu u predmetima organiziranog kriminala (*Doctrine of Conspiracy in Common Law Jurisdictions*).⁵⁶

Propisi kaznenog prava koji su bili na snazi u vrijeme počinjenja masovnih zločina na području RH ne sadrže koncept odgovornosti UZP-a, već se ograničavaju na propisivanje kaznene odgovornosti za organizatora zločinačkih udruženja, koje su bliske konceptu UZP-a.

Člankom 24. Osnovnog krivičnog zakona Republike Hrvatske⁵⁷ stipulirana je krivična odgovornost i kažnjivost organizatora zločinačkih udruženja. Onaj tko radi vršenja krivičnih djela stvori ili iskoristi organizaciju, bandu, zavjeru, skupinu ili drugo udruženje kazneno odgovara kao izravni počinitelj bez obzira na to je li i u kojem je svojstvu izravno sudjelovao u izvršenju pojedinog od tih djela. Odgovornost za težu posljedicu temelji se na blažem stupnju krivnje. Naime, za razliku od drugog (sistemskog) oblika UZP-a koji podrazumijeva znanje (knowledge) o postojanju sustava zlostavljanja, odnosno postojanje eventualnog umišljaja (dolus eventualis) u odnosu na zločine počinjene izvan zajedničke svrhe tzv. proširenog oblika UZP-a, naš zakonodavac odgovornost za težu posljedicu koja proizađe iz kaznenog djela temelji na nehatu.⁵⁸

⁵² Interlokutorna odluka o primjenjivom pravu: terorizam, urota, ubojstvo, izvršenje, kumulativne optužbe, br. predmeta STL-11-01/I (Feb. 16, 2011).

⁵³ Gunel Guliyeva: "The Concept of Joint Criminal Enterprise and ICC Jurisdiction", CASIN, 2008.

⁵⁴ Posebni sud za Istočni Timor ustanovljen je Rezolucijom Vijeća sigurnosti UN 1410/2002 kroz Specijalno vijeće za teška kaznena djela pri Okružnom sudu u Diliu. Tijekom okupacije Timora od strane Indonezije od 1975. do 1999. preko 18000 ljudi je ubijeno ili nestalo, dok je još 80000 ljudi umrlo od posljedica gladi i bolesti. U četiri godine okončano je 55 kaznenih postupaka. 84 osoba je osuđeno, tri osobe su oslobođene optužbe. Visoko rangirani indonežanski časnici izbjegli su suđenja, Indonezija ih je odbila izručiti ("Experiences and lessons from "Hybrid" Tribunals: Sierra Leone, East Timor and Cambodia" by Eileen Skinnider, International Centre for Criminal Reform and Criminal Justice Policy, Vancouver).

⁵⁵ REGULATION NO. 2000/15 ON THE ESTABLISHMENT OF PANELS WITH EXCLUSIVE JURISDICTION OVER SERIOUS CRIMINAL OFFENCES.

⁵⁶ "What is the distinction between "Joint criminal enterprise" as defined by the ICTY Case Law and Conspiracy in Common Law Jurisdictions" by Raif K. Punja, Case Western University.

⁵⁷ Narodne novine broj 31 od 16. travnja 1993.

⁵⁸ Čl. 13 (15) OKZRH.

a) Postupci u kojima su u razdoblju siječanj — svibanj 2011. županijski sudovi donijeli prvostupanjske presude

	Slučaj	Kazneno djelo / sud / vijeće	
1.	<p>ZLOČIN U DALJU IV</p> <p>Nakon što je VSRH dva puta ukidao osuđujuće presude Županijskog suda u Osijeku kojima je okrivljenik proglašavan krivim i osuđivan na kaznu zatvora u trajanju od 5 godina, nakon provedenog trećeg (drugog ponovljenog postupka) Vijeće za ratne zločine Županijskog suda u Osijeku optuženika je 15. ožujka 2011. ponovno proglasilo krivim i osudilo na kaznu zatvora u trajanju od 5 godina.</p>	<p>Ratni zločin protiv civilnog stanovništva</p> <p>Županijski sud u Osijeku</p> <p>Vijeće za ratne zločine u trećem (drugom ponovljenom) postupku: sudac Darko Krušlin, predsjednik Vijeća; sudac Ante Kvesić, član Vijeća; sutkinja Katica Krajnović, članica Vijeća</p>	
2.	<p>ZLOČIN U BARANJI</p> <p>Nakon provedenog četvrtog (trećeg ponovljenog) postupka Vijeće za ratne zločine Županijskog suda u Osijeku proglasilo je 23. ožujka 2011. optuženog Petra Mamulu krivim i osudilo ga na kaznu zatvora u trajanju od 3 godine i 6 mjeseci.</p> <p>Prethodno je VSRH tri puta ukidao presude Županijskog suda u Osijeku kojima je optuženik osuđivan na kaznu zatvora (5 godina i 6 mjeseci – u prvome suđenju, te 4 godine i 10 mjeseci – u drugome i trećemu suđenju).</p>	<p>Ratni zločin protiv civilnog stanovništva</p> <p>Županijski sud u Osijeku</p> <p>Vijeće za ratne zločine: sudac Zvonko Vrban, predsjednik Vijeća; sutkinja Ružica Šamota, članica Vijeća; sutkinja Dubravka Vučetić, članica Vijeća</p>	
3.	<p>ZLOČIN U PERUŠIĆU</p> <p>Okr. Nikola Munjes 4. veljače 2011. je na Županijskom sudu u Zadru nepravomoćno osuđen na devet godina zatvora, čime mu je potvrđena presuda istog suda od 9. listopada 1995. kojom je u odsutnosti osuđen na 9 godina zatvora.</p>	<p>Ratni zločin protiv civilnog stanovništva</p> <p>Županijski sud u Zadru</p> <p>Vijeće za ratne zločine: sudac Boris Radman, predsjednik Vijeća; sutkinja Dijana Grancarić, članica Vijeća; sudac Ante Anić, član Vijeća</p>	
4.	<p>ZLOČIN U SUKNOVCIMA I OKLAJU</p> <p>Nakon provedene glavne rasprave, koja je započela 31. siječnja 2011. godine, Vijeće za ratne zločine Županijskog suda u Šibeniku 20. svibnja 2011. donijelo je presudu kojom je optuženika oslobodilo krivnje.</p>	<p>Ratni zločin protiv civilnog stanovništva</p> <p>Županijski sud u Šibeniku</p> <p>Vijeće za ratne zločine: sutkinja Nives Nikolac, predsjednica Vijeća; sudac Sanibor Vuletin, član Vijeća; sudac Branko Ivić, član Vijeća</p>	
5.	<p>PALEŽ SELA PUŠINA I SLATINSKOG DRENOVCA</p> <p>Vijeće za ratne zločine Županijskog suda u Bjelovaru 24. svibnja 2011. objavilo je prvostupanjsku presudu kojom su okrivljenici oslobođeni optužbe.</p> <p>S obzirom da ročišta glavne rasprave nisu zakazivana od svibnja 2010. do svibnja 2011. glavna je rasprava morala započeti iznova.</p>	<p>Ratni zločin protiv civilnog stanovništva</p> <p>Županijski sud u Bjelovaru</p> <p>Vijeće za ratne zločine: sutkinja Sandra Hančić, predsjednica Vijeća; sudac Mladen Piškorec, član Vijeća; sutkinja Ivanka Šarko, članica Vijeća</p>	

NA ŽUPANIJSKIM SUDOVIMA U RH U RAZDOBLJU SIJEČANJ - SVIBANJ 2011.

	Br. optužnice / ŽDO	Optuženici	Imena žrtava
→	<p>Optužnica ŽDO u Osijeku broj K-DO-52/08 od 4. studenoga 2008., izmijenjena (precizirana) 31. ožujka 2009. i na raspravi 15. ožujka 2011.</p> <p>Optužnicu zastupa: Dragan Poljak, zamjenik županijskog državnog odvjetnika u Osijeku</p>	<p>Čedo Jović</p> <p>Pripadnik srpskih postrojbi</p> <p>Nalazi se u pritvoru od 7. srpnja 2008.</p>	<p>Žrtve:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ubijen: Antun Kundić - fizički zlostavljeni: Ivan Horvat, Ivan Bodza, Karol Kremerenski, Josip Ledenčan i Emerik Hudik
→	<p>Optužnica ŽDO u Osijeku broj KT-136/94 od 3. travnja 2001., izmijenjena 14. ožujka 2002., 4. svibnja 2006. i 23. ožujka 2011.</p> <p>Optužnicu zastupa: Miroslav Dasović, zamjenik županijskog državnog odvjetnika u Osijeku</p>	<p>Petar Mamula</p> <p>Pripadnik srpskih postrojbi</p> <p>U pritvoru se nalazio od 6. listopada 2000. do 7. svibnja 2003. Sada se brani sa slobode.</p>	<p>Žrtve:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zlostavljeni: Antun Knežević, Veljko Salonja i Jovan Narandža - nakon izmjene optužnice od 23. ožujka 2011. optuženika se ne tereti za zlostavljanje Veljka Salonje i Jovana Narandže
→	<p>Optužnica Okružnog državnog odvjetništva Zadar broj KT-9/95 od 27. lipnja 1995.</p> <p>Optužnicu zastupa: Radovan Marjanović, zamjenik županijskog državnog odvjetnika u Zadru</p>	<p>Nikola Munjes</p> <p>Pripadnik srpskih postrojbi</p> <p>Izručen iz Crne Gore, u pritvoru Zatvora u Zadru nalazi se od 20. listopada 2010.</p>	<p>Žrtve - zlostavljeni: Duje Pešut i Grgo Pešut</p>
→	<p>Optužnica Županijskog državnog odvjetništva u Šibeniku broj K-DO-30/06 od 27. prosinca 2010.</p> <p>Optužnicu zastupa: Emilio Kalabrić, zamjenik županijskog državnog odvjetnika u Šibeniku</p>	<p>Goran Amanović</p> <p>Pripadnik srpskih postrojbi</p> <p>Nalazio se u pritvoru šibenskog zatvora. Republici Hrvatskoj izručen je iz Bosne i Hercegovine.</p>	<p>Žrtve:</p> <ul style="list-style-type: none"> - smrtno stradao od posljedica premlaćivanja: Krsto Cota - žrtva silovanja: ženska osoba (ime ne navodimo) - žrtva pokušaja silovanja: ženska osoba (ime ne navodimo) - zlostavljan: Stanko Bara
→	<p>Optužnica Županijskog državnog odvjetništva u Bjelovaru broj K-DO-6/06 od 23. rujna 2008.</p> <p>Optužnicu zastupa: Branka Merzić, županijska državna odvjetnica u Bjelovaru</p>	<p>Ivan Husnjak i Goran Sokol</p> <p>Pripadnici hrvatskih postrojbi</p> <p>Brane se sa slobode</p>	<p>Oštećenici – vlasnici i posjednici uništenih objekata:</p> <ul style="list-style-type: none"> - u selu Pušinama uništeno je 17 kuća te je oštećen toranj pravoslavne crkve; - u Slatinskom Drenovcu uništeno je 19 kuća; - uništen je lovački dom između Pušina i Slatinskog Drenovca

b) postupci u tijeku

	Slučaj	Kazneno djelo / sud / vijeće	Br. optužnice / ŽDO	
1.	<p>ZLOČIN U TOVARNIKU</p> <p>Glavna rasprava je u tijeku. Započela je 13. travnja 2010.</p>	<p>Genocid i ratni zločin protiv civilnog stanovništva</p> <p>Županijski sud u Vukovaru</p> <p>Vijeće za ratne zločine: sudac Nikola Bešenski, predsjednik Vijeća; sutkinja Nevenka Zeko, članica Vijeća; sutkinja Zlata Sotirov, članica Vijeća</p>	<p>Optužnica Županijskog državnog odvjetništva u Vukovaru broj DO-K-34/00 od 1. veljače 2001.</p> <p>Optužnicu zastupa: Miroslav Šarić, zamjenik županijskog državnog odvjetnika u Vukovaru</p>	
2.	<p>ZLOČIN U MARINOM SELU</p> <p>Pred Vijećem za ratne zločine Županijskog suda u Osijeku u tijeku je ponovljeni postupak.</p> <p>Prethodno je VSRH ukinuo presudu Vijeća za ratne zločine Županijskog suda u Požegi kojom su okrivljenici 13. ožujka 2009. proglašeni krivima i kojom su im izrečene kazne zatvora: Kufneru u trajanju od 4 godine i 6 mjeseci, Šimiću u trajanju od 1 godine, Vancašu u trajanju od 3, Polettu u trajanju od 16, Tutiću u trajanju od 12 te Iveziću u trajanju od 10 godina. Postupak je potom delegiran na Županijski sud u Osijeku.</p> <p>Napomena: Dana 13. lipnja 2011. objavljena je presuda kojom su optuženici Poletto i Tutić proglašeni krivima. Polettu je izrečena kazna zatvora u trajanju od 15, a Tutiću od 12 godina zatvora. Kufner, Vancaš i Ivezić oslobođeni su optužbe, dok je optužba u odnosu na Šimića odbijena.</p>	<p>Ratni zločin protiv civilnog stanovništva</p> <p>Županijski sud u Osijeku</p> <p>Vijeće za ratne zločine: sudac Zvonko Vrban, predsjednik Vijeća; sudac Miroslav Rožac, član Vijeća; sudac Darko Krušlin, član Vijeća</p>	<p>Optužnica ŽDO u Osijeku broj K-DO-48/10 od 28. lipnja 2010. godine, izmijenjena 31. svibnja 2011.</p> <p>Optužnicu zastupa: Zlatko Bučević, zamjenik županijskog državnog odvjetnika u Osijeku i Božena Jurković, zamjenica županijskog državnog odvjetnika u Slavonskom Brodu</p>	
3.	<p>ZLOČIN NA BRDU POGLEDIĆ KOD GLINE</p> <p>Pred Vijećem za ratne zločine Županijskog suda u Sisku u tijeku je treća (druga ponovljena) rasprava.</p> <p>Prethodno je Vrhovni sud RH dva puta ukidao osuđujuće presude Županijskog suda u Sisku, kojima je okrivljenik bio osuđen na 14, odnosno 12 godina zatvora.</p>	<p>Ratni zločin protiv ratnih zarobljenika</p> <p>Županijski sud u Sisku</p> <p>Vijeće za ratne zločine: sutkinja Melita Avedić, predsjednica Vijeća; sutkinja Alenka Lešić, članica Vijeća; sudac Željko Mlinarić, član Vijeća</p>	<p>Optužnica ŽDO u Sisku broj K-DO-03/06 od 4. rujna 2006. godine, izmijenjena na glavnoj raspravi 9. svibnja 2007.</p> <p>Optužnicu zastupa: Marijan Zgurić, zamjenik županijskog državnog odvjetnika u Sisku</p>	

	Optuženici	Imena žrtava
→	<p>Miloš Stanimirović, Stevan Srdić, Dušan Stupar, Boško Miljković, Dragan Sedlić, Branislav Jerković, Jovo Janjić, Milenko Stojanović, Dušan Dobrić, Đuro Dobrić, Jovan Miljković, Nikola Tintor, Željko Krnjajić i Radoslav Stanimirović</p> <p>Pripadnici srpskih postrojbi</p> <p>Svi optuženici nedostupni su pravosudnim tijelima RH, sudi im se u odsutnosti</p> <p>Ranije je suđeno prisutnim optuženicima Milenku Stuparu, Strahinji Ergiću, Dragoljubu Trifunoviću, Đorđu Miljkoviću, Mići Maljkoviću i Janku Ostojiću. Stupar, Ergić, Trifunović i Maljković su oslobođeni, u odnosu na Ostojića optužba je odbijena, a Đorđe Miljković osuđen je na 3 godine zatvora.</p> <p>Potom je, nakon uhićenja suđeno i Aleksandru Trifunoviću, no tijekom glavne rasprave, a nakon puštanja iz pritvora, on je pobjegao iz RH. U odnosu na optužene Jovana Medića i Božu Rudića postupak je obustavljen zbog smrti.</p> <p>Na raspravi 11. veljače 2011. predsjednik Vijeća je obavijestio prisutne da je zbog smrti obustavljen postupak protiv okr. Katice Maljković.</p>	<p>Žrtve (po optužnici, u odnosu na 24 optuženika):</p> <p>- ubijeni: Ruža Jurić, Ivan Jurić, Željko Vrančić, Antun Šimunić, Berislava Šimunić, Danijel Marinković, Mato Ćuk, Marijan Mioković, Rudolf Rapp, Ivan Zelić, Stjepan Matić, Stipo Kovačević, ? Bilić, N.N., Karlo Grbešić, Anto Markanović, Marko Bošnjak, Ivo Maleševac, Đuro Grgić, Marin Mioković, Branko Salajić, Tomo Glibo, Filomena Glibo, Ivan Burik, Pavao Vrančić, Ilija Džambo, Krešo Puljić, Mato Čulić, Vojko Selak;</p> <p>- mučeni: Mirko Markutović, Živan Markutović, Andrija Jurić, Tomislav Grgić, Stjepan Marinković, Pavo Donković, Božo Grbešić, Žarko Grbešić, Dragan Hajduk, Stjepan Glibo, Branko Šimunić, Ratko Dovičin, Marin Mitrović, Marijan Matijević;</p> <p>- protjerani: Ilija Šimunić, Tomislav Grgić i njegova majka, Jozo Beljo i njegova obitelj, Vlatko Glavašić, obitelj Ivana Palijana, Ivo Đurić, Juro Beljo, Mato Ćuk, obitelj Mije Siketića, Andrija Jurić, Stipo Glibo, Vjekoslav Mioković, Josip Đurčinović, Martin Đurčinović, Marija Topić, Marica Grgić, Đuro Grgić, Ivan Zelić, Stjepan Matić, Dragan Hajduk, Mijo Petković;</p> <p>- tjerani na prisilni rad: Mijo Siketić, Mile Ivančić (ranjen), Stipo Kovačević, Bilić, jedna N.N. osoba, Martin Habčak;</p> <p>- zapljene kuće: Marin Šijaković, Vlatko Glavašić, Rudolf Rapp, Dragan Hajduk;</p> <p>- maltretirani: Marija Palijan, Tanja Palijan, Martin Habčak, Adam Čurčinović</p>
→	<p>Damir Kufner, Davor Šimić, Pavao Vančaš, Tomica Poletto, Željko Tutić i Antun Ivezić</p> <p>Pripadnici hrvatskih postrojbi</p> <p>Optuženici Damir Kufner, Davor Šimić i Pavao Vančaš brane se sa slobode. Optuženici Tomica Poletto, Željko Tutić i Antun Ivezić nalaze se u pritvoru.</p>	<p>Žrtve:</p> <p>- zlostavljani i mučeni: Branko Stanković, Mijo i Jovo Krajnović (mještani sela Kip); Milka Bunčić, Jeka Žestić i Nikola Ivanović (mještani sela Klisa)</p> <p>- zlostavljani, mučeni i ubijeni: Pero Novković, Mijo Danojević, Gojko Gojković, Savo Gojković, Branko Bunčić, Nikola Gojković, Mijo Gojković, Filip Gojković, Jovo Popović – Tein, Petar Popović, Nikola Krajnović, Milan Popović (mještani sela Kip); Jovo Žestić, Jovo Popović Simin, Slobodan Kukić, Rade Gojković, Savo Maksimović, Josip Cicvara (mještani sela Klisa)</p>
→	<p>Rade Miljević</p> <p>Pripadnik srpskih postrojbi</p> <p>Nalazio se u pritvoru od 10. ožujka 2006. Pritvor je ukinut u prosincu 2010. zbog isteka roka maksimalnog trajanja pritvora.</p>	<p>Žrtve - ubijeni civili: Janko Kaurić, Milan Litrić, Borislav Litrić i Ante Žužić</p>

DODATAK BR. 2 - TABLIČNI PREGLED PRAĆENIH POSTUPAKA ZA RATNE ZLOČINE

	Slučaj	Kazneno djelo / sud / vijeće	Br. optužnice / ŽDO	
4.	<p>ZLOČIN U KARLOVCU</p> <p>Glavna rasprava započela je 17. prosinca 2010. Posljednje ročište održano je u siječnju 2011. pa će se sa glavnom raspravom morati krenuti iznova.</p>	<p>Ratni zločin protiv civilnog stanovništva</p> <p>Županijski sud u Zagrebu</p> <p>Vijeće za ratne zločine: sudac Siniša Pleše, predsjednik Vijeća; sutkinja Martina Maršić, članica Vijeća; sutkinja Gordana Mihela Grahovac, članica Vijeća</p>	<p>Optužnica ŽDO u Zagrebu broj K-DO-188/10 od 22. studenoga 2010.</p> <p>Optužnicu zastupa: Jurica Ilić, zamjenik županijskog državnog odvjetnika u Zagrebu</p>	←
5.	<p>ZLOČIN U RAVNIM KOTARIMA II</p> <p>Glavna rasprava započela je 24. ožujka 2011. godine</p>	<p>Ratni zločin protiv civilnog stanovništva</p> <p>Županijski sud u Zadru</p> <p>Vijeće za ratne zločine: sudac Marijan Bitanga, predsjednik Vijeća; sutkinja Dijana Grancarić, članica Vijeća; sudac Vladimir Mikolčević, član Vijeća</p>	<p>Optužnica Županijskog državnog odvjetništva u Zadru broj K-DO-51/07 od 14. rujna 2009. godine</p> <p>Optužnicu zastupa: Slobodan Denona, zamjenik županijskog državnog odvjetnika u Zadru</p>	←
6.	<p>ZLOČIN U MLINIŠTU</p> <p>Glavna rasprava je u tijeku. Započela je 8. ožujka 2011.</p>	<p>Ratni zločin protiv ratnih zarobljenika</p> <p>Županijski sud u Zagrebu</p> <p>Vijeće za ratne zločine: sudac Marijan Garac, predsjednik Vijeća; sutkinja Rajka Tomerlin Almer, članica Vijeća; sudac Zdravko Majerović, član Vijeća</p>	<p>Optužnica Županijskog državnog odvjetništva u Zagrebu broj K-DO-287/09 od 18. lipnja 2010.</p> <p>Optužnicu zastupa: Jurica Ilić, zamjenik županijskog državnog odvjetnika u Zagrebu</p>	←
7.	<p>ZLOČIN U SLUNJU I OKOLNIM MJESTIMA</p> <p>Glavna rasprava u trećem (drugom ponovljenom) postupku na Županijskom sudu u Karlovcu – Stalnoj službi u Gospiću započela je 2. ožujka 2011. godine, no prema informacijama kojima raspoložemo predmet je potom delegiran Županijskom sudu u Rijeci.</p> <p>Prethodno je VSRH dva puta ukinuo presude Županijskog suda u Karlovcu kojima je optuženik osuđen na jednu, odnosno četiri godine zatvora.</p>	<p>Ratni zločin protiv civilnog stanovništva</p> <p>Županijski sud u Karlovcu – Stalna služba u Gospiću</p> <p>Vijeće za ratne zločine: sudac Dušan Šporčić, predsjednik Vijeća; sutkinja Dubravka Rudelić, članica Vijeća; sutkinja Milka Vraneš, članica Vijeća</p>	<p>Optužnica ŽDO u Karlovcu broj KT-36/95 od 30. srpnja 2009., izmijenjena na glavnoj raspravi 4. svibnja 2010.</p> <p>Optužnicu zastupa: Zdravko Car, zamjenik županijske državne odvjetnice u Karlovcu</p>	←
8.	<p>ZLOČIN U KRUŠEVU</p> <p>S obzirom da je prekid glavne rasprave trajao od 2. studenoga 2010., s glavnom raspravom u trećem (drugom ponovljenom) postupku 24. svibnja 2011. započelo se iznova.</p> <p>Prethodno je VSRH 2000. godine ukinuo prvostupanjsku oslobađajuću presudu od 1. prosinca 1997., a potom je 2007. ukinuo i presudu kojom je prvostupanjski sud 15. rujna 2005. optuženike proglasio krivim i opt. Jurjeviću izrekao kaznu zatvora u trajanju od 4 godine, a opt. Tošiću kaznu zatvora u trajanju od 15 godina</p> <p>Napomena: Dana 8. lipnja 2011. objavljena je presuda Vijeća za ratne zločine Županijskog suda u Zadru kojom su optuženici oslobođeni optužbe.</p>	<p>Ratni zločin protiv civilnog stanovništva</p> <p>Županijski sud u Zadru</p> <p>Vijeće za ratne zločine: sutkinja Enka Moković, predsjednica Vijeća; sudac Boris Babić, član Vijeća; sutkinja Dijana Grancarić, članica Vijeća</p>	<p>Optužnica Županijskog državnog odvjetništva u Zadru broj KT-266/97 od 18. lipnja 1997.</p> <p>Optužnicu zastupa: Radoslav Marjanović, zamjenik županijskog državnog odvjetnika u Zadru</p>	←

NA ŽUPANIJSKIM SUDOVIMA U RH U RAZDOBLJU SIJEČANJ - SVIBANJ 2011.

	Optuženici	Imena žrtava
→	<p>Željko Gojak</p> <p>Pripadnik hrvatskih postrojbi</p> <p>Nalazi se u pritvoru</p>	<p>Žrtve – ubijeni: Marko Roknić, mlb. Danijela Roknić i Dragica Ninković</p>
→	<p>Nebojša Baljak i Stevo Ivanišević</p> <p>Pripadnici srpskih postrojbi</p> <p>Obojica optuženika su nepoznatog boravišta i nedostupni su državnim tijelima Republike Hrvatske</p>	<p>Žrtve - zastrašivani, pretrpjeli tjelesne ozljede: Zvonko Zelić, Bore Zelić, Mile Zelić, Ivan Paić, Stoja Paić</p>
→	<p>Emil Črnčec, Tihomir Šavorić, Antun Novačić, Robert Precehtjel, Nenad Jurinec, Goran Gaća i Robert Berak</p> <p>Pripadnici hrvatskih postrojbi</p> <p>Nalaze se u pritvoru od 28. listopada 2009.</p>	<p>Žrtve (ubijeni): Radoslav Lakić, Pero Vidović, Petar Jotanović, Dragoslav Mutić, Borislav Vukić i jedna muška osoba neutvrđenog identiteta</p>
→	<p>Miće Cekinović</p> <p>Pripadnik srpskih postrojbi</p> <p>U pritvoru od 16. travnja 2009.</p>	<p>Žrtve:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ubijen: Pavo Ivšić - zlostavljan i protupravno zatočen: Tomo Kos - protjerani: svo stanovništvo hrvatske nacionalnosti
→	<p>Milan Jurjević i Davor Tošić</p> <p>Pripadnici srpskih postrojbi</p> <p>Opt. Jurjević brani se sa slobode (nalazio se u pritvoru od 26. svibnja do 1. prosinca 1997.), a opt. Tošić je u bijegu, sudi mu se u odsutnosti</p>	<p>Žrtva – ubijen: Mile Brkić</p>

DODATAK BR. 2 - TABLIČNI PREGLED PRAĆENIH POSTUPAKA ZA RATNE ZLOČINE

	Slučaj	Kazneno djelo / sud / vijeće	Br. optužnice / ŽDO	
9.	<p>ZLOČIN U NOVOM SELIŠTU</p> <p>Glavna rasprava je u tijeku. Započela je 22. ožujka 2011. godine.</p>	<p>Ratni zločin protiv civilnog stanovništva</p> <p>Županijski sud u Sisku</p> <p>Vijeće za ratne zločine: sutkinja Melita Avediđ, predsjednica Vijeća; sudac Željko Mlinarić, član Vijeća; sutkinja Ljubica Rendulić Holzer, članica Vijeća</p>	<p>Optužnica ŽDO u Sisku broj K-DO-44/06 od 26. studenoga 2008.</p> <p>Optužnicu zastupa: Sonja Rapić, zamjenica županijskog državnog odvjetnika u Sisku</p>	←
10.	<p>ZLOČIN U ZRINU</p> <p>Glavna rasprava je u tijeku. Započela je 14. travnja 2011. godine.</p>	<p>Ratni zločin protiv ratnih zarobljenika</p> <p>Županijski sud u Sisku</p> <p>Vijeće za ratne zločine: sutkinja Snježana Mrkoci, predsjednica Vijeća; sudac Predrag Jovanić, član Vijeća; sutkinja Višnja Vukić, članica Vijeća</p>	<p>Optužnica ŽDO u Sisku broj K-DO-37/10 od 13. prosinca 2010.</p> <p>Optužnicu zastupa: Marijan Zgurić, zamjenik županijskog državnog odvjetnika u Sisku</p>	←
11.	<p>ZLOČIN U LOVINCU</p> <p>Treći (drugi ponovljeni) postupak započeo je u listopadu 2006. Nakon prekida koji je trajao dulje od tri godine, i odustanka tužiteljstva od optužbe protiv svih optuženika osim prvooptuženog Radoslava Čubrila, 2011. godine s glavnom raspravom započelo se iznova.</p>	<p>Ratni zločin protiv civilnog stanovništva</p> <p>Županijski sud u Rijeci</p> <p>Vijeće za ratne zločine: sutkinja Jadranka Kovačić, predsjednica Vijeća; sutkinja Nasta Mijatović, članica Vijeća; sutkinja Srebrenka Šantić, članica Vijeća</p>	<p>Optužnica ŽDO u Rijeci broj K-DO-53/06</p> <p>Optužnicu zastupa: Doris Hrast, zamjenik županijskog državnog odvjetnika u Rijeci</p>	←
12.	<p>ZLOČIN U SELIMA UZ UNU KOD HRVATSKE KOSTAJNICE</p> <p>Glavna rasprava u ponovljenom postupku je u tijeku. Započela je 31. svibnja 2011. VSRH 22. prosinca 2010. ukinuo je prvostupanjsku presudu Županijskog suda u Sisku kojom su 23. travnja 2010. optuženici proglašeni krivima i osuđeni na kazne zatvora: Pero Đermanović na 11 godina, Dubravko Čavić na 9 godina i Ljubiša Čavić na 2 godine. Presudu u odnosu na Ljubana Bradarića, koji je osuđen na godinu dana zatvora, VSRH je potvrdio. Predmet je potom delegiran Županijskom sudu u Zagrebu.</p>	<p>Ratni zločin protiv civilnog stanovništva</p> <p>Županijski sud u Zagrebu</p> <p>Vijeće za ratne zločine: sudac Zdravko Majerović, predsjednik Vijeća; sudac Željko Horvatić, član Vijeća; sudac Tomislav Juriša, član Vijeća</p>	<p>Optužnica Županijskog državnog odvjetništva u Sisku, broj K-DO-10/09 od 5. studenoga 2009.</p> <p>Optužnicu zastupa: Robert Petrovečki, zamjenik županijskog državnog odvjetnika u Zagrebu</p>	←
13.	<p>ZLOČIN GRANATIRANJEM SLAVONSKOG BRODA</p> <p>Obnovljeni postupak po zahtjevu za obnovom državnog odvjetništva. Prethodno su presudom Okružnog suda u Požegi broj K-82/91 od 25. listopada 1993. optuženici u odsutnosti proglašeni krivima. Svakom je izrečena kazna zatvora u trajanju od 15 godina. Napomena: Dana 1. lipnja 2011. objavljena je presuda kojom je ostavljena na snazi ranija presuda kojom su optuženici proglašeni krivima i osuđeni na kazne zatvora u trajanju od 15 godina.</p>	<p>Ratni zločin protiv civilnog stanovništva</p> <p>Županijski sud u Slavonskom Brodu</p> <p>Vijeće za ratne zločine: sutkinja Jadranka Đaković, predsjednica Vijeća; sudac Mirko Svirčević, član Vijeća; sudac Zlatko Pirc, član Vijeća</p>	<p>Optužnica Okružnog javnog tužilaštva u Požegi broj KT-72/91 od 6. prosinca 1991. godine, izmijenjena na glavnoj raspravi dana 25. listopada 1993. godine - sada Županijskog državnog odvjetništva u Slavonskom Brodu broj K-DO-8/10</p> <p>Optužnicu zastupa: Stjepan Haramustek, zamjenik županijskog državnog odvjetnika u Slavonskom Brodu</p>	←

NA ŽUPANIJSKIM SUDOVIMA U RH U RAZDOBLJU SIJEČANJ - SVIBANJ 2011.

	Optuženici	Imena žrtava
→	<p>Stojan Letica</p> <p>Pripadnik srpskih postrojbi</p> <p>Nedostupan pravosudnim tijelima Republike Hrvatske. Rješenjem VSRH od 1. prosinca 2010. odlučeno je da će se okrivljeniku suditi u odsutnosti.</p>	<p>Žrtva - ubijen: Stjepan Šubić</p>
→	<p>Jablan Kejić</p> <p>Pripadnik srpskih postrojbi</p> <p>Nalazi se u pritvoru</p>	<p>Žrtva - ubijen: Šefk Pezerović</p>
→	<p>Radoslav Čubrilo</p> <p>Pripadnik srpskih postrojbi</p> <p>Nedostupan državnim tijelima Republike Hrvatske. Sudi mu se u odsutnosti.</p>	<p>Žrtve - ubijeni: Kata Šarić, Stjepan Katalinić, Jure Sekulić, Marko Pavičić, Ivan Ivezić, Martin Šarić, Milan Sekulić</p>
→	<p>Pero Đermanović, Dubravko Čavić i Ljubiša Čavić</p> <p>Pripadnici srpskih postrojbi</p> <p>Opt. Pero Đermanović nalazi se u pritvoru, opt. Dubravko Čavić je nedostupan i sudi mu se u odsutnosti, a opt. Ljubiša Čavić nakon objave prvostupanjske presude brani se sa slobode.</p>	<p>Žrtve:</p> <ul style="list-style-type: none"> - protupravno zatvoren, mučen i ubijen: Vladimir Letić - zapaljene kuće: Steve Karanovića i Ive Karanovića - zastrašivana: Danica Devedžija
→	<p>Janko Radmanović i Radisav Stojanović</p> <p>Pripadnici srpskih postrojbi</p> <p>Sudi im se u odsutnosti</p>	<p>Žrtve:</p> <ul style="list-style-type: none"> - teško tjelesno povrijeđen: Ivan Babić - lako tjelesno povrijeđeni: Marica Miloš, Konstantin Bašić, Marija Kovačević i Drago Vidaković

c) postupci u kojima su glavne rasprave započele ranije, no u kojima tijekom izvještajnog razdoblja nisu održavana ročišta glavne rasprave

	Slučaj	Kazneno djelo / sud / vijeće	Br. optužnice / ŽDO	
1.	ZLOČIN U LOVASU Postupak u tijeku. Posljednje ročište održano je u prosincu 2010.	Genocid i ratni zločin protiv civilnog stanovništva Županijski sud u Vukovaru Vijeće za ratne zločine: sutkinja Jadranka Kurbel, predsjednica Vijeća; sudac Berislav Matanović, član Vijeća; sudac Željko Marin, član Vijeća Napomena: <i>Početakom 2009. godine Vijeće je izmijenjeno. Do tada je sudilo Vijeće u sastavu: sudac Ante Zeljko, predsjednik Vijeća; sutkinja Zlata Šotirov, članica Vijeća; sutkinja Nevenka Zeko, članica Vijeća</i>	Optužnica ŽDO iz Osijeka broj KT-265/92 od 19. prosinca 1994. i optužnica ŽDO iz Vukovara broj K-DO-44/04 od 1. listopada 2004., spojene u jedinstvenu optužnicu ŽDO iz Vukovara broj K-DO-39/00 Optužnicu zastupa: Vlatko Miljković, zamjenik županijskog državnog odvjetnika u Vukovaru	
2.	ZLOČIN U MALOM LOŠINJU¹ Postupak je u tijeku. Posljednje ročište glavne rasprave održano je u lipnju 2010. godine.	Ubojstvo službene osobe, ubojstvo službene osobe u pokušaju te poticanje na ubojstvo službene osobe Županijski sud u Rijeci Sudsko vijeće: Sutkinja Ika Šarić, predsjednica Vijeća	Optužnica Županijskog državnog odvjetništva u Rijeci broj KT-122/91-IV od 30. lipnja 2008. Optužnicu zastupa: Darko Karlović, zamjenik županijskog državnog odvjetnika u Rijeci	

¹ Iako se ne radi o djelu kvalificiranim ratnim zločinom, postupak pratimo zbog pripadnosti aktera sukoba Jugoslavenskoj narodnoj armiji, odnosno hrvatskim postrojbama.

	Optuženici	Imena žrtava
→	<p>Ilija Vorkapić</p> <p>Pripadnik srpskih postrojbi</p> <p>Brani se sa slobode</p> <p>Dana 29. travnja 2009. razdvojen je postupak u odnosu na prisutne optuženike (Iliju Vorkapića i Milana Tepavca) od postupka prema optuženicima koji su nedostupni državnim tijelima Republike Hrvatske (Ljuban Devetak, Milan Devčić, Milenko Rudić, Željko Krnjajić, Slobodan Zoraja, Željko Brajković, Ilija Kresojević, Milan Rendulić, Obrad Tepavac, Zoran Tepavac, Milan Radojčić, Milan Vorkapić, Dušan Grković i Đuro Prodanović).</p> <p>U prosincu 2010. zbog raspravne nesposobnosti opt. Milana Tepavca, razdvojen je postupak protiv njega u odnosu na postupak koji se vodi protiv opt. Ilije Vorkapića.</p>	<p>Žrtve:</p> <p>- 24 osobe poginule u minskom polju: Božo Mađarac, Mijo Šalaj, Tomislav Sabljak, Slavko Štrangarić, Nikola Badanjak, Marko Vidić, Mato Hodak, Tomo Sabljak – mlađi, Ivica Sabljak, Slavko Kuzmić, Petar Badanjak, Marko Marković, Ivan Conjar, Ivan Kraljević – mlađi, Ivan Palijan, Josip Turkalj, Luka Balić, Željko Pavlič, Darko Pavlič, Darko Sokolović, Zlatko Božić, Ivan Vidić, Antun Panjek, Zlatko Panjek</p> <p>- 45 osoba ubijeno na različitim lokacijama u Lovasu: Danijel Badanjak, Ilija Badanjak, Antun Jovanović, Anka Jovanović, Kata Pavličević, Alojzije Polić, Mato Keser, Josip Poljak, Ivan Ostrun, Dragutin Pejić, Stipo Mađarević, Pavo Đaković, Stipo Pejić, Živan Antolović, Milan Latas, Juraj Poljak, Mijo Božić, Vida Krizmanić, Josip Kraljević, Mirko Grgić, Mato Adamović, Marko Sabljak, Zoran Krizmanić, Josip Jovanović, Marin Balić, Katica Balić, Josip Turkalj, Petar Luketić, Ante Luketić, Đuka Luketić, Jozefina Pavošević, Marijana Pavošević, Slavica Pavošević, Stipo Luketić, Marija Luketić, Josip Rendulić, Rudolf Jonak, Andrija Deličić, Pero Rendulić, Franjo Pandža, Božo Vidić, Zvonko Martinović, Marko Damjanović, Anica Lemunović, Đuka Krizmanić</p> <p>- 15 osoba teško tjelesno povrijeđeno u minskom polju: Marko Filić, Emanuel Filić, Stjepan Peulić, Josip Sabljak, Stanislav Franković, Milko Keser, Ivica Mujić, Ljubo Solaković, Milan Radmilović, Zlatko Toma, Josip Gešnja, Mato Kraljević, Petar Vučeta, Lovro Geistener, Dragan Sabljak</p> <p>- 18 osoba teško tjelesno povrijeđeno uslijed zlostavljanja: Mato Mađarević, Đuro Filić, Zoran Jovanović, Marija Vidić, Đuka Radočaj, Berislav Filić, Emanuel Filić, Pavo Antolović, Ivo Antolović, Željko Francisković, Ivan Đaković, Anđelko Filić, Zvonko Balić, Vjekoslav Balić, Man Pejak, Petar Sabljak, Marko Grčanac</p>
→	<p>Vlado Grbin, Petar Petrović i Radovan Anđić</p> <p>oficir (prvooptuženik) te ročni vojnici (drugo i trećeoptuženi) JNA</p> <p>Grbinu i Petroviću sudi se u odsutnosti, a Anđić se brani sa slobode</p>	<p>Žrtve</p> <p>- ubijeni: Rifet Mustić i Mladen Bujačić</p> <p>- osobe na koje je izvršen pokušaj ubojstva: Željko Krulić, Valter Dajčić i Herkul Alaburić</p>

d) postupci u kojima glavne rasprave, iako najavljene, nisu započele

	Slučaj	Kazneno djelo / sud / vijeće	Br. optužnice / ŽDO	
1.	<p>ZLOČIN U MJESTU ČANAK</p> <p>Glavna rasprava bila je zakazana u studenom 2010., kao i u siječnju 2011. Optuženik se ne odaziva pozivima na glavnu raspravu pa se rasprava odgađa.</p>	<p>Ratni zločin protiv civilnog stanovništva</p> <p>Županijski sud u Gospiću</p>	<p>Optužnica ŽDO u Gospiću broj KT-23/97 od 16. listopada 2009.</p> <p>Optužnicu zastupa: Pavao Rukavina, v.d. županijskog državnog odvjetnika u Gospiću</p>	
2.	<p>ZLOČIN TZV. PERUČKE GRUPE</p> <p>Iako najavljena za 19. travnja 2011. glavna rasprava nije započela zbog nedolaska optuženog.</p> <p>Prethodno je VSRH rješenjem broj I Kž 932/08-15 od 28. travnja 2009. ukinuo presudu Županijskog suda u Splitu broj K-56/06 od 9. lipnja 2008. kojom je u obnovljenom postupku ostavljena na snazi presuda Županijskog suda u Splitu K-15/95 od 26. svibnja 1997. (potvrđena presudom VSRH I Kž-497/97 od 1. lipnja 2000.) kojom je optuženik proglašen krivim i osuđen na kaznu zatvora u trajanju od 20 godina.</p>	<p>Ratni zločin protiv civilnog stanovništva i ratni zločin protiv ratnih zarobljenika</p> <p>Županijski sud u Splitu</p> <p>Vijeće za ratne zločine:</p>	<p>Optužnica KT-121/95, izvadak iste pod brojem K-DO-50/06</p> <p>Optužnicu zastupa: Michele Squiccimaro, zamjenik županijskog državnog odvjetnika u Splitu</p>	
3.	<p>ZLOČIN U BAČINU</p> <p>Iako je bila zakazana za dan 26. siječnja 2011. godine, glavna rasprava nije započela zbog neprisustva osmero optuženih.</p> <p>Spis je potom dostavljen izvanraspravnom vijeću radi odlučivanja o suđenju u odsutnosti.</p> <p>Glavna rasprava potom je bila zakazana 5. svibnja 2011., no nije održana jer je predmet prethodno delegiran Županijskom sudu u Rijeci.</p>	<p>Ratni zločin protiv civilnog stanovništva</p> <p>Županijski sud u Sisku</p> <p>Vijeće za ratne zločine: sutkinja Snježana Mrkoci, predsjednica Vijeća; sutkinja Ljubica Balder, članica Vijeća; sudac Željko Mlinarić, član Vijeća</p>	<p>Optužnica Županijskog državnog odvjetništva u Sisku broj KT-89/94 od 29. listopada 2010.</p> <p>Optužnicu zastupa: Stipe Vrdoljak, županijski državni odvjetnik u Sisku</p>	

	Optuženici	Imena žrtava
→	<p>Željko Žakula</p> <p>Pripadnik srpskih postrojbi</p> <p>Prebiva u Republici Srbiji. Nedostupan je pravosuđnim tijelima RH</p>	<p>Žrtva – ubijen: Blaž Grbac</p>
→	<p>Mitar Arambašić</p> <p>Pripadnik srpskih postrojbi</p> <p>U ekstradicijskom pritvoru nalazio se od 5. rujna 2002. do 25. siječnja 2006. godine. Na izdržavanju kazne nalazio se od 26. siječnja 2006. do 17. svibnja 2006. Od 18. svibnja 2006. do donošenja rješenja VSRH u travnju 2009. nalazio se u pritvoru.</p> <p>Optuženik se nije odazvao pozivu suda. Nalazi se u Kanadi, gdje je zatražio azil.</p>	<p>Žrtve:</p> <p>- ubijeni civili: Luca Cvitković, Jozo Budić, Ivan Vidosavljević, Pava Glavinić, Mara Vardić, Petar Kurdić, Iva Cvitković, Iva Mihaljević, Blaž Cvitković, Iva Cvitković (žena Blaža), Ivan Knezović, Milica Jukić, Iva Jukić, Ana Jukić, Marijan Bešlić i Filip Bešlić</p> <p>- ubijeni ratni zarobljenici: Ivica Grubač, Bogoslav Lukić i Kažimir Abramović</p>
→	<p>Branko Dmitrović, Slobodan Borojević, Milinko Janjetović, Momčilo Kovačević, Stevo Radunović, Veljko Radunović, Katica Pekić, Marin Krivošić i Stevan Dodoš</p> <p>Pripadnici srpskih postrojbi</p> <p>Osmookrivljeni Marin Krivošić jedini je sudu dostupan optuženik. Izručen je iz Crne Gore i nalazi se u pritvoru.</p>	<p>Žrtve - ubijeni: Antun Švračić, Marija Švračić, Josip Antolović, Marija Batinović, Nikola Lončarić, Soka Pezo, Mijo Čović, Ana Ferić, Stjepan Sabljar, Terezija Kramarić, Filip Jukić, Antun Đukić, Marija Đukić, Ana Dikulić, Mijo Krnić, Antun Mucavac, Katarina Vladić, Marija Milašinović, Marija Jukić, Marija Šestić, Antun Krivaić, Ana Tepić, Veronika Jukić, Soka Volarević, Kata Lončar, Marija Antolović, Katarina Alavančić, Kata Ferić, Juraj Ferić, Terezija Alavančić, Barbara Kropf, Ana Piktija, Pavao Kropf, Ruža Dikulić, Veronika Stanković, Ivan Kulišić, Sofija Dikulić - svi iz Hrvatske Dubice; Ana Blinja, Andrija Likić, Ana Lončar, Josip Blinja, Kata Blinja - svi iz Cerovljana; Mara Čorić iz Predora i trinaest za sada još neidentificiranih osoba.</p>

	Slučaj	Kazneno djelo / sud	
1	<p>ZLOČIN U BJELOVARU</p> <p>VSRH ukinuo je presudu Županijskog suda u Varaždinu od 21. prosinca 2007. kojom su nakon provedenog trećeg (drugog ponovljenog) postupka optuženici proglašeni krivima i osuđeni na kazne zatvora: opt. Markešić u trajanju od 4 godine, a ostali optuženici (Radić, Maras i Orlović) u trajanju od po 3 godine.</p> <p>Prethodno je VSRH ukinuo presude Županijskog suda u Bjelovaru od 20. siječnja 2001. i Županijskog suda u Varaždinu od 28. veljače 2005. kojom su optuženici bili oslobođeni optužbe.</p>	<p>Ratni zločin protiv ratnih zarobljenika i ratni zločin protiv civilnog stanovništva</p> <p>Sjednica Žalbenog vijeća VSRH održana je 1. veljače 2011.</p>	
2	<p>ZLOČIN U BOROVIOM NASELJU</p> <p>VSRH potvrdio je presudu Vijeća za ratne zločine Županijskog suda u Vukovaru kojom je optuženik 12. lipnja 2009. proglašen krivim i osuđen na kaznu zatvora u trajanju od 4 godine.</p>	<p>Ratni zločin protiv civilnog stanovništva</p> <p>Sjednica Žalbenog vijeća VSRH održana je 24. ožujka 2011.</p>	
3	<p>ZLOČIN U FRKAŠIĆU II</p> <p>Zbog bitne povrede odredaba Zakona o kaznenom postupku Vijeće VSRH ukinulo je presudu Vijeća za ratne zločine Županijskog suda u Gospiću kojom je optuženik dana 25. veljače 2010. proglašen krivim i osuđen na kaznu zatvora u trajanju od 7 godina.</p>	<p>Ratni zločin protiv ratnih zarobljenika</p> <p>Sjednica Žalbenog vijeća VSRH trebala je biti održana 11. svibnja 2011. Nije održana jer je prvostupanjska presuda ukinuta iz proceduralnih razloga.</p>	
4	<p>ZLOČIN U DRAGIŠIĆIMA</p> <p>VSRH je na sjednici održanoj 19. siječnja 2011. djelomično prihvatio žalbu optuženika, preinačio presudu Županijskog suda u Šibeniku kojom je opt. Vukušiću izrečena kazna zatvora u trajanju od 9 godina, te ga je osudio na kaznu zatvora u trajanju od 8 godina.</p>	<p>Ratni zločin protiv civilnog stanovništva</p> <p>Sjednica Žalbenog vijeća VSRH održana je 19. siječnja 2011.</p>	

U PREDMETIMA RATNIH ZLOČINA U RAZDOBLJU SIJEČANJ - SVIBANJ 2011.

	Br. optužnice /ŽDO	Optuženici	Imena žrtava
→	<p>Optužnica Županijskog državnog odvjetništva u Bjelovaru broj K-DO-57/01 od 25. rujna 2001., izmijenjena podneskom ŽDO u Varaždinu K-DO-27/04 od 23. veljače 2005. i na glavnoj raspravi 27. studenoga 2007.</p> <p>Optužnicu zastupa:</p>	<p>Luka Markešić, Zdenko Radić, Zoran Maras i Ivan Orlović</p> <p>Pripadnici hrvatskih postrojbi</p> <p>Brane se sa slobode</p>	<p>Žrtve:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ubijeni: Radovan Berbetović, Zdravko Dokman, Radovan Gredeljević, Ivan Hojsak, Boško Radonjić i jedna nepoznata osoba - preživio: Savo Kovač
→	<p>Optužnica ŽDO u Vukovaru broj K-DO-5/06 od 29. prosinca 2006., izmijenjena 9. lipnja 2009.</p> <p>Optužnicu zastupao: Vlatko Miljković, zamjenik županijskog državnog odvjetnika u Vukovaru</p>	<p>Dušan Zinajić</p> <p>Pripadnik srpskih postrojbi</p> <p>Brani se sa slobode</p>	<p>Žrtva (ranjen): Tomislav Kovačić</p>
→	<p>Optužnica Županijskog državnog odvjetništva u Gospiću br. K-DO-13/08 od 9. ožujka 2009.</p> <p>Optužnicu zastupa: Željko Brkljačić, zamjenik županijskog državnog odvjetnika u Gospiću</p>	<p>Goran Zjačić</p> <p>Pripadnik srpskih postrojbi</p> <p>Nalazi se u pritvoru od 28. rujna 2008.</p>	<p>Žrtve:</p> <ul style="list-style-type: none"> - fizički zlostavljani (po optužnici i presudi): Johannes Tilder, Ivan Čaić, Ivan Dadić (pripadnici HV); Marko Tomić (pripadnik HVO); Kadir Bećirspahić (pripadnik Armije BiH)
→	<p>Optužnica Županijskog državnog odvjetništva u Šibeniku br. K-DO-16/10 od 15. srpnja 2010. godine</p> <p>Optužnicu zastupao: Emilijo Kalabrić, zamjenik županijskog državnog odvjetnika u Šibeniku</p>	<p>Božidar Vukušić</p> <p>Pripadnik hrvatskih postrojbi</p> <p>Nalazi se u pritvoru od 17. lipnja 2010.</p>	<p>Žrtva - ubijen: Jovan Ergić</p>

**CENTAR ZA MIR,
NENASILJE
I LJUDSKA PRAVA**

Trg Augusta Šenoje 1
HR-31 000 Osijek

tel/fax: ++ 385 31 206 886

e-mail:
centar-za-mir@centar-za-mir.hr

web:
www.centar-za-mir.hr

**DOCUMENTA – centar za
suočavanje s prošlošću**

Selska 112 c
HR-10 000 Zagreb

tel: ++ 385 1 457 2398
fax: ++ 385 1 549 9744

e-mail:
kontakt@documenta.hr

web:
www.documenta.hr

**GRAĐANSKI ODBOR
ZA LJUDSKA PRAVA**

Selska 112 c
HR-10 000 Zagreb

tel/fax: ++ 385 1 61 71 530

e-mail:
info@goljp.hr

web:
www.goljp.hr